

ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน

WORLD DECLARATION ON EDUCATION FOR ALL

และ _____ AND

กรอบการดำเนินงานเพื่อตอบสนอง ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

FRAMEWORK FOR ACTION TO MEET BASIC
LEARNING NEEDS

การประชุมโลก เรื่อง การศึกษาเพื่อปวงชน

World Conference on Education for All

๕ - ๙ มีนาคม ๒๕๓๓

5 - 9 March 1990

หาดจอมเทียน ประเทศไทย

Jomtien, Thailand

ปฏิญญาโลก ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน

และ

กรอบการดำเนินงานเพื่อตอบสนอง
ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

รับรองโดยที่ประชุมระดับโลก

เรื่อง การศึกษาเพื่อปวงชน

เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

หาดจอมเทียน, ประเทศไทย

๕ - ๙ มีนาคม ๒๕๓๓

กรมการคลัง
กระทรวงการคลัง
กรมการคลัง
กรมการคลัง
กรมการคลัง

กรมการคลัง
กรมการคลัง
กรมการคลัง

พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด
๔๑๓/๒๗-๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. ๔๒๔-๒๘๐๐-๑, ๔๒๔-๑๑๗๖
พ.ศ. ๒๕๓๓

“ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน” และ “กรอบการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน” เป็นเอกสารที่ได้จัดทำขึ้นและผ่านการพิจารณาของที่ประชุมระดับภูมิภาค เพื่อเตรียมการสำหรับการประชุมระดับโลกมาแล้วถึง ๙ ครั้ง และได้มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้เป็นเอกสารสำคัญประกอบการประชุมระดับโลกรื่อง การศึกษาเพื่อปวงชน ณ หาดจอมเทียน พัทยา ประเทศไทย ระหว่าง วันที่ ๕ - ๙ มีนาคม ๒๕๓๓ โดยมี ยูเนสโก ยูนิเซฟ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และ ธนาคารโลกเป็นหน่วยงานหลักที่ให้การสนับสนุนทั้งด้านการเงินและด้านวิชาการ การประชุมระดับโลกนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกว่า ๑,๕๐๐ คน ซึ่งได้ร่วมกันปรับปรุง เสนอข้อคิดเห็น และให้การรับรองในสาระสำคัญของเอกสารทั้งสองฉบับ เพื่อเป็นแนวทางและหลักการในการร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้สำเร็จทั่วโลกได้ภายใน ปี ค.ศ. ๒๐๐๐ คณะผู้แทนไทยซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีให้เข้าร่วมประชุมระดับโลกครั้งนี้เห็นว่า ควรจะนำเอกสารทั้งสองฉบับมาจัดทำเป็นภาษาไทย เพื่อเป็นสารสนเทศ พื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปอย่างมากในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คณะผู้จัดทำ ขอขอบคุณ ยูนิเซฟ และ ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย ที่ให้ความสนับสนุนในการแปล และจัดพิมพ์มา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้จัดทำ

ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน

การจัดการศึกษา

เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

อารัมภบท

เป็นเวลากว่า ๔๐ ปีมาแล้วที่ประชาคมโลกได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อยืนยันว่า “ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา” และแม้ว่านานาประเทศทั่วโลกได้เพียรพยายามให้สิทธิทางการศึกษาแก่พลเมืองทุกคนโดยทั่วถึง แต่กระนั้นก็เป็นที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ :

- มีเด็กมากกว่า ๑๐๐ ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเด็กหญิงอย่างน้อย ๖๐ ล้านคน ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา
- มีผู้ใหญ่มากกว่า ๙๖๐ ล้านคนที่ไม่รู้หนังสือ ซึ่งสองในสามของจำนวนนี้เป็นสตรี ยิ่งไปกว่านั้นปัญหาสำคัญที่ทุกประเทศประสบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่กำลังพัฒนา ก็ตาม คือการที่พลเมืองไม่รู้หนังสือ ในระดับที่สามารถใช้การได้อีกด้วย
- มีผู้ใหญ่มากกว่าหนึ่งในสามของประชากรโลกที่ไม่มีวิถีทางได้รับความรู้จากสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีและทักษะใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและช่วยในการกำหนดแนวทางและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
- มีเด็กมากกว่า ๑๐๐ ล้านคน และผู้ใหญ่อีกนับไม่ถ้วนที่ไม่ได้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและอีกหลายล้านคนที่อาจจะจบการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนด แต่ยังไม่มีความรู้และทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิต

นอกจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว นานาประเทศยังประสบปัญหานานาวัน วิตกอื่น ๆ อีก เช่น ภาวะหนี้สินที่เพิ่มพูนขึ้น ภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและ

ระหว่างประเทศ ภัยสงคราม และการยึดครองดินแดน ความขัดแย้งภายในประเทศ อาชญากรรมที่รุนแรง การตายของเด็กนับล้านซึ่งน่าจะป้องกันได้ และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมซึ่งนับวันจะขยายวงกว้างขึ้นออกไปเรื่อย ๆ ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน และในการที่ประชากรจำนวนมากขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ทำให้สังคมไม่สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างเต็มกำลังและมีเป้าหมาย

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้การศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงสิบปีหลัง ค.ศ. ๑๙๔๐ ในประเทศด้อยพัฒนาจำนวนมากต้องชะงักงัน ในบางประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอที่จะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ประชาชนอีกหลายล้านคนก็ยังคงอยู่ในสภาพยากจน ไม่ได้เข้าโรงเรียนหรือไม่รู้หนังสือ แม้กระทั่งในประเทศอุตสาหกรรมบางประเทศ งบประมาณทางการศึกษาถูกตัดลง มีผลทำให้การศึกษาด้อยลงไปด้วย

ขณะนี้ โลกกำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษใหม่ที่เปี่ยมไปด้วยความหวังและโอกาสใหม่ ๆ ทุกวันนี้การผ่อนคลายความตึงเครียดเข้าสู่สภาวะสันติและความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ กำลังก้าวหน้าไปด้วยดี พร้อม ๆ กับสิทธิและความสามารถของสตรีได้ปรากฏเป็นรูปธรรมมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ตลอดจนการแพร่ขยายของข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีปริมาณมากขึ้น อีกทั้งอัตราการเพิ่มของข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ก็เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งนี้รวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้เพื่อชีวิตหรือการรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วย ผลจากการฉีกกำลังจะยิ่งปรากฏชัดขึ้นเมื่อข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นได้ถูกผนวกเข้ากับความก้าวหน้าของระบบสารสนเทศได้ทำให้เกิดพลัง

พลังต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อประกอบกับประสบการณ์ของนานาประเทศที่สะสมมา ทั้งจากการปฏิรูปการศึกษา การจัดนวัตกรรม การวิจัย และความก้าวหน้าทางการศึกษาที่เห็นได้เด่นชัด สามารถทำให้จุดประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนบรรลุผลได้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์

ดังนั้น พวกเราทั้งหลายที่ได้มาร่วมประชุมระดับโลกเรื่องการศึกษาเพื่อ
ปวงชน ณ หาดจอมเทียน ประเทศไทย ระหว่างวันที่ ๕ - ๙ มีนาคม พ.ศ.
๒๕๓๓ จึงพร้อมใจกัน :

- **ระลึกว่า** การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนทั่วโลก
ทั้งชายและหญิง โดยไม่จำกัดอายุ

- **เข้าใจว่า** การศึกษาทำให้โลกนี้น่าอยู่ มีความปลอดภัย สมบูรณ์
พูนสุข มีความเจริญรุ่งเรือง มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ในขณะที่เดียวกันยังส่งผลดีต่อความ
ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งยังทำให้มีความอดกลั้น และ
ทำให้มีความร่วมมือกันระหว่างนานาประเทศอีกด้วย

- **ทราบว้** การศึกษาแม้ว่าจะไม่ใช่เงื่อนไขหลักเพียงอย่างเดียว แต่
เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาบุคคล และสังคม

- **ตระหนักว้** ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน
เป็นสิ่งที่มีความค่า และมีความถูกต้องในตัวเอง ซึ่งสามารถช่วยกำหนดทิศทาง
และส่งเสริมการพัฒนาได้

- **ยอมรับว้** โดยส่วนรวมแล้ว การจัดการศึกษาในปัจจุบันยังนับว้
ด้อยอยู่เป็นอันมาก และสมควรจะได้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ
สอดคล้องกับความต้องการและให้มีการกระจายการศึกษาออกไปสู่ปวงชนโดย
ทั่วถึง

- **ตระหนักว้** การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีเป็นรากฐานสำคัญที่จะสร้าง
เสริมการศึกษาระดับสูงขึ้นไป และส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี อันจะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองได้ต่อไป และ

- **ตระหนักว้** คนรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อ ๆ ไป จำเป็นต้องมีทักษะ
ที่กว้างไกล และมีปณิธานที่ต่อเนื่องในอันที่จะมุ่งแก้ปัญหการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐานที่ท้าทาย นี้

ดังนั้น จึงร่วมกันขอประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อ
ปวงชน : การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

การศึกษาเพื่อปวงชน : ความมุ่งหมาย

ข้อ ๑ การตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

๑. มนุษย์ทุกคนไม่ว่า เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ พึงมีโอกาสได้รับการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำหรับการเรียนรู้ที่จำเป็น (ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน เขียน พูด คำนวณ และการแก้ปัญหา) และเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (เช่น ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติ) อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคนในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอด เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ เพื่อดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพอย่างมีศักดิ์ศรี มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเต็มที่ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปได้ สำหรับขอบข่ายและวิธีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศตามสภาพวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามกาลสมัย

๒. การตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานดังกล่าว จะเป็นการมอบอำนาจหน้าที่และภาระรับผิดชอบให้แก่สังคมและปวงชน ในการธำรงรักษาและเสริมสร้างคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของตน การสร้างสรรค์ความเป็นธรรมในสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การยอมรับในความแตกต่างของระบบสังคม การเมือง วัฒนธรรม และศาสนา และความพร้อมรับในคุณธรรมที่ดีงาม และเคารพสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการร่วมแรงร่วมใจกัน สร้างสรรค์สันติภาพและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้บังเกิดขึ้นในโลก

๓. จุดมุ่งหมายของการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การถ่ายทอดและเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมและวัฒนธรรม อันเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์และคุณค่าของบุคคลและสังคม

๔. การศึกษาขั้นพื้นฐานมิใช่เป็นจุดสิ้นสุดในตัวเอง แต่เป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาบุคคล ทั้งยังเป็นการศึกษาเบื้องต้นก่อนจะก้าวไปสู่การศึกษาและการฝึกอบรมในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้

การศึกษาเพื่อปวงชน : ทัศนะที่กว้างไกล และปณิธานที่ต่อเนื่อง

ข้อ ๒ การสร้างทัศนะใหม่

๑. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของปวงชนนั้น การมีปณิธานที่ต่อเนื่องในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นยังไม่เพียงพอ สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือการมีทัศนะที่กว้างไกล ซึ่งสามารถก้าวพ้นและไม่ติดอยู่กับกรอบเงื่อนไขของสภาพปัจจุบันทั้งในด้านทรัพยากร โครงสร้างองค์กร หลักสูตร และระบบการเรียนการสอนแบบเดิม ทัศนะใหม่นี้หมายถึง การสร้างเสริมเติมขึ้นจากสิ่งที่ดีที่สุดที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยทุกวันนี้ช่องทางในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนมีมากขึ้น อันเป็นผลมาจากกระแสพัดของข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการขยายตัวของขีดความสามารถในการติดต่อสื่อสาร เราจึงควรจะถือเป็นโอกาสอันดีสำหรับการมุ่งสร้างสรรค์การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ความหมายของทัศนะใหม่ที่กว้างไกล ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในข้อ ๓ - ๗ จะครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- โอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
- การเน้นการเรียนรู้
- การขยายขอบข่ายและแนวทางจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
- การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย

๓. การที่จะประจักษ์ถึงศักยภาพอันยิ่งใหญ่ที่จะยังความก้าวหน้าและเสริมพลังการดำเนินงานของมนุษย์ได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดให้ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษาอันเป็นจุดเริ่มต้นที่จำเป็นสำหรับการเข้าถึงแหล่งความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ที่นับวันจะขยายกว้างออกไป ตลอดจนการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการแลกเปลี่ยนวิทยาการเหล่านั้นด้วย

ข้อ ๓ การเปิดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน

๑. ควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน โดยคำนึงถึงการให้บริการที่มีคุณภาพพร้อม ๆ กับการวางมาตรการที่ต่อเนื่องเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๒. เพื่อความเสมอภาคในการให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคนจะต้องได้รับโอกาสที่จะเรียนจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคงสภาพความรู้ที่เรียนมาแล้วไว้ในระดับที่ยอมรับได้

๓. สิ่งสำคัญอันดับแรก คือ การกระจายโอกาสทางการศึกษา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กหญิง ขจัดอุปสรรคที่กีดกันการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของกลุ่มสตรีและเด็กหญิง ตลอดจนอคติทางเพศที่มีในระบบการศึกษา

๔. ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส อันได้แก่ ผู้ยากไร้ เด็กจรจัด ประชากรที่อยู่ในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ กรรมกรย้ายถิ่น กลุ่มผู้เร่ร่อน ชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อยต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และภาษา ผู้อพยพลี้ภัยสงคราม ประชาชนในดินแดนที่ถูกยึดครอง กลุ่มชนเหล่านี้ควรจะได้รับ การสนับสนุนให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕. การจัดการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้คนพิการทุกประเภทได้มีโอกาสเรียนรู้ตามความต้องการอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป โดยบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา

ข้อ ๔ การเน้นการเรียนรู้

การที่จะขยายโอกาสทางการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาบุคคลและสังคม อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะให้แก่ประชาชนเรียนรู้อย่างแท้จริง กล่าวคือผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์ กอปรไปด้วยเหตุผล ทักษะ และค่านิยมที่เข้าด้วยกันได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมุ่งเน้นที่การเรียนรู้อย่างจริงจังและให้บังเกิดผลตามที่ต้องการด้วย มิใช่เน้นที่จำนวนผู้มาเรียน การเข้าเรียนอย่างต่อเนื่องตามตารางเรียนที่จัดให้ หรือเน้นที่การสำเร็จการศึกษาเท่านั้น การจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถนั้น

ควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างจริงจัง และให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องกำหนดระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร และปรับปรุงระบบการประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพด้วย

ข้อ ๕ การขยายขอบข่ายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหลากหลาย ซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงของความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ทั้งของเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ ทำให้ขอบข่ายของการศึกษาจำเป็นต้องมีการขยายและปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ :

- **การเรียนรู้เริ่มมาแต่แรกเกิด** ดังนั้น การศึกษาระดับปฐมวัยและการเลี้ยงดูเด็กเล็กจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งอาจจัดโดยสถาบันครอบครัว ชุมชน หรือสถานศึกษาตามความเหมาะสม
- **ระบบการให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กเมื่อเติบโตขึ้นนั้น นอกจากครอบครัวแล้วก็คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา** ซึ่งจะต้องจัดอย่างทั่วถึงโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน วัฒนธรรม ตลอดจนความต้องการและสภาพของชุมชนด้วย ในขณะเดียวกันการจัดการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ แบบนอกระบบโรงเรียนก็จะช่วยให้เด็กที่พลาดหรือขาดโอกาสเข้าเรียนในระบบโรงเรียน สามารถได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ โดยจะต้องให้การศึกษาดังกล่าวนี้มีระดับมาตรฐานเดียวกันที่เป็นอยู่ในระบบโรงเรียน พร้อมกับให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ อย่างเพียงพอ
- **ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเยาวชนและผู้ใหญ่อย่างแตกต่างกันไป จึงควรจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการเพื่อการเรียนรู้หนังสือซึ่งมีความจำเป็นมาก เนื่องจากการรู้หนังสือถือเป็นทักษะโดยตัวเองอยู่แล้ว ทั้งยังเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ ในชีวิตอีกด้วย การรู้หนังสือจะช่วยสนับสนุนให้การเสริมสร้างเอกลักษณ์ และการสืบทอดทางวัฒนธรรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนการสนองความต้องการของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ อาจทำได้ในหลายรูป

แบบ เช่น การฝึกทักษะ การฝึกงานช่าง และการจัดหลักสูตรทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ ประชากร การรู้จักใช้น้ำสะอาด เทคนิคทางการเกษตร สภาวะสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชีวิตครอบครัว การวางแผนครอบครัว และประเด็นอื่น ๆ ทางสังคม

- เพื่อเป็นการสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของปวงชน ควรจะได้มีการนำวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและกิจกรรมเพื่อสังคมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางสังคม นอกเหนือจากการสื่อสารแบบเดิมแล้วควรใช้ห้องสมุด โทรทัศน์ วิทยุ ตลอดจนสื่อประเภทอื่น ๆ ให้เต็มศักยภาพ เพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน

องค์ประกอบทั้งหลายที่ได้กล่าวถึงนี้ ควรจะบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในระดับมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน และเพื่อเอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์ และพัฒนาโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย

ข้อ ๖ การเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

การเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยลำพัง ดังนั้นทุกสังคมจึงต้องจัดให้ผู้เรียนมีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านโภชนาการ การรักษาสุขภาพอนามัย รวมไปถึงความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อจะได้มีความพร้อมซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างดี ความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แก่เด็กควรจะมีบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของชุมชนด้วย เพราะการศึกษาไม่ว่าจะเป็นของเด็ก ของพ่อแม่ ตลอดจนผู้ดูแลเด็ก ควรจะสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความเกี่ยวเนื่องกัน อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองและมีชีวิตชีวา

ข้อ ๗ การระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย

หน่วยงานการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ต่างก็มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน แต่องค์กรเหล่านี้ไม่สามารถจะจัดหาทรัพยากรด้านบุคคล การเงิน และองค์กรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมนี้ได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือในรูปแบบใหม่ ๆ จากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ความร่วมมือทางการศึกษาในทุกกระดับและทุกประเภท โดยปรับบทบาทของครู ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ๆ ทางการศึกษา ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานวางแผน การคลัง แรงงาน การสื่อสาร และหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคม ความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนาและครอบครัว

การยอมรับว่าบทบาทของครอบครัวและครูเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา โดยนัยดังกล่าว บทบาทและสถานภาพของครูในทุกประเทศจะต้องได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะร่วมระหว่างองค์การแรงงานสากลและองค์การยูเนสโก เกี่ยวกับสถานภาพครู (ค.ศ. ๑๙๖๖) ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน ทั้งนี้โดยจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังและจริงจังซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการวางแผน การนำแผนไปใช้ การจัดการและการประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงเป็นหัวใจของการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ตามแนว “ทัศนะที่กว้างไกล และปณิธานที่ต่อเนื่อง”

การศึกษาเพื่อปวงชน : เงื่อนไขสำคัญ

ข้อ ๘ การกำหนดแนวทางนโยบายสนับสนุน

๑. การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาบุคคล และสังคมได้นั้นต้องอาศัยนโยบายสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การสนับสนุนด้านการเมืองจากผู้นำรัฐบาล โดยมีมาตรการสนับสนุน

ด้านงบประมาณ มีแนวนโยบายปฏิรูปการศึกษา และปรับปรุงองค์การทางการศึกษา ให้เข้มแข็ง นอกจากนั้นนโยบายที่เหมาะสมทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า แรงงาน การจ้างงาน และการอนามัย จะเป็นส่วนช่วยเพิ่มแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการเรียนเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมได้ในที่สุด

๒. สังคมควรจะเสริมสร้างบรรยากาศทางปัญญาและเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหมายถึงการปรับปรุงการอุดมศึกษา และพัฒนาการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ ดังนั้น จึงควรเน้นความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการศึกษาทุกระดับ

ข้อ ๙ การระดมทรัพยากร

๑. การให้การเรียนรู้อันขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของปวงชนใน ขอบข่ายที่กว้างกว่าเดิม จำเป็นต้องระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่ เดิมและที่ต้องหาใหม่ ทั้งด้านการเงิน กำลังคน ตลอดจนการระดมสรรพกำลัง จากส่วนราชการ เอกชน และจากกำลังศรัทธา เพื่อให้ทุก ๆ หน่วยของสังคมได้ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน โดยตระหนักว่า เวลา แรงงาน และเงินที่ให้กับการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนนั้น นับเป็นการลงทุนที่สำคัญ ที่สุดสำหรับมวลมนุษยและอนาคตของประเทศ

๒. การขยายความช่วยเหลือในภาครัฐบาล หมายถึง การระดมทรัพยากรจาก หน่วยงานของรัฐทั้งหมดที่รับผิดชอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการเพิ่ม สัดส่วนของงบประมาณที่จัดสรรให้กับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้จะต้องยอมรับว่ากิจกรรม อื่น ๆ ของรัฐก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การปรับปรุงประสิทธิภาพของ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาและการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการศึกษา อย่างจริงจัง จะช่วยให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่บังเกิดผลมากขึ้น ทั้งยังอาจจะทำให้ได้ รับทรัพยากรจากแหล่งใหม่อีกด้วย โดยที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นความจำเป็น เร่งด่วน รัฐอาจพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจการต่าง ๆ ของรัฐเสียใหม่ เช่น การโอนเงินจากงบประมาณทางทหารมายังการศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานควรได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลัง มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานและมีภาระหนี้สินเงินกู้จากต่างประเทศมาก ทุกวันนี้การศึกษาได้กลายเป็นองค์ประกอบพื้นฐานอันหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงเสมอในการ

วางรูปแบบโครงสร้างสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนในอดีต

ข้อ ๑๐ การเสริมสร้างเอกภาพในระดับนานาชาติ

๑. การจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของปวงชน เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของมนุษย์ทั้งโลก จึงจำเป็นต้องอาศัยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนานาชาติ และความไม่เอารัดเอาเปรียบกันในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เนื่องจากทุก ๆ ชาตินี้มีความรู้และประสบการณ์ที่ล้ำค่า ซึ่งสามารถนำมาแลกเปลี่ยนระหว่างกันเพื่อกำหนดนโยบายและหลักสูตรการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

๒. การเพิ่มทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นประชาคมโลก ซึ่งรวมถึงองค์กรระหว่างรัฐบาลและสถาบันอื่น ๆ จะต้องมีความรับผิดชอบอย่างจริงจังที่จะช่วยกันขจัดอุปสรรค ที่ทำให้ประเทศไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งหมายถึงการดำเนินงานตามมาตรการเพื่อช่วยเพิ่มงบประมาณหรือบรรเทาภาระหนี้สินของประเทศที่ยากจน โดยประเทศเจ้าหนี้และลูกหนี้จะต้องร่วมกันหาวิธีการใหม่ที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาภาระหนี้สินนี้ เพราะการแก้ปัญหาดังกล่าวจะช่วยให้ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายสามารถหันมาสนใจและเอาใจใส่ต่อการจัดการศึกษา ตลอดจนความต้องการขั้นพื้นฐานอื่น ๆ ได้อย่างจริงจัง

๓. ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกชาติภาษา ทุกหนแห่งจะต้องได้รับความสนใจอย่างแท้จริง ประเทศที่ด้อยพัฒนาที่สุด และประเทศที่มีรายได้ต่ำยังมีความต้องการด้านการศึกษาเป็นพิเศษ ซึ่งต้องการแรงสนับสนุนจากนานาชาติเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๙๐ นี้

๔. ประเทศต่าง ๆ ทุกประเทศจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา ยุติกรณีพิพาทระหว่างประเทศ และการใช้กำลังทหารยึดครองดินแดน ตลอดจนร่วมกันหาที่อยู่ให้แก่ผู้อพยพหนีภัยสงคราม ทั้งในรูปแบบการที่อยู่ใหม่หรือการอำนวยความสะดวกในการกลับประเทศเดิม รวมทั้งต้องช่วยคนเหล่านั้นให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่ต้องการด้วย ทั้งนี้เราต้องตระหนักว่าพลเมืองทุกชาติทุกภาษา ทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ จะได้รับประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของปฏิญญาโลกฉบับนี้ได้ก็ต่อเมื่อโลกมีสันติภาพและความมั่นคงแล้วเท่านั้น

พวกเราพร้อมกันตั้งปณิธานว่า จะร่วมมือดำเนินการที่จำเป็นทุกขั้นตอนตามขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบของเรา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อปวงชน พวกเราทุกคนร่วมกันร้องขอให้รัฐบาล องค์กร และบุคคล ในวงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้หันมาร่วมดำเนินการกิจอันเร่งด่วนโดยพร้อมเพรียงกัน

การตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของปวงชนสามารถทำได้และจะต้องทำให้สำเร็จ อันจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดสำหรับปีการรู้หนังสือสากล และการรื้อฟื้นต่อเจตจำนงแห่งทศวรรษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยคนพิการ (ค.ศ. ๑๙๙๓ - ๑๙๙๒) ทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม (ค.ศ. ๑๙๘๘ - ๑๙๙๗) ทศวรรษการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ ๔ (ค.ศ. ๑๙๙๑ - ๒๐๐๐) ว่าด้วยอนุสัญญาการจัดความแตกต่างระหว่างประเทศ และการหาวิถีวิธีเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของสตรี รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิสำหรับเด็ก ไม่มีวาระอื่นใดที่เหมาะสมยิ่งไปกว่านี้ที่เราจะมาตั้งปณิธานร่วมกันจัดสรรโอกาสเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนทั่วโลก

เพราะฉะนั้น พวกเราจึงตกลงรับปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน : การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน และตกลงรับกรอบการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ เพื่อจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในปฏิญญานี้

กรอบการดำเนินงาน

เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

แนวทางปฏิบัติการให้เป็นไปตามปฏิญญาโลก

ว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน

ความนำ

๑. กรอบการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน เป็นหลักการที่สืบเนื่องมาจากปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุมโลกเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน โดยผู้แทนรัฐบาล หน่วยงานระดับนานาชาติ หน่วยงานพัฒนามวมและองค์กรเอกชน ทำให้กรอบการดำเนินงานฯ ซึ่งได้จากการระดมความรู้และปัญญาของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ เพื่อให้รัฐบาลและองค์กรนานาชาติ องค์กรที่ให้ความช่วยเหลือในระดับทวิภาคีและองค์กรเอกชน ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติงานของตนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของปฏิญญาโลกได้ กรอบการดำเนินงานฯ ฉบับนี้ได้ระบุการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ๓ ระดับกว้าง ๆ คือ (๑) การดำเนินงานในแต่ละประเทศ (๒) ความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศที่มีลักษณะสภาพและปัญหาบางประการที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถนำประสบการณ์และความคิดเห็นต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้ และ (๓) ความร่วมมือกันไม่ว่าจะในลักษณะทวิภาคี หรือพหุภาคี ระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

๒. ประเทศต่าง ๆ แต่ละประเทศ กลุ่มประเทศ ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ อาจใช้กรอบดำเนินงานฯ นี้ไปพัฒนาแผนปฏิบัติงานและโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ข้อบังคับของตน ตลอดจน ความต้องการของกลุ่มที่ตนเป็นตัวแทน การดำเนินงานในลักษณะเช่นนี้ได้เคยทำกันมาแล้ว ถึง ๑๐ ปี ในโครงการหลักของยูเนสโกเรื่องการศึกษาสำหรับกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา และคาบิเบียน นอกจากนั้นยังมีโครงการอื่น ๆ ที่มีแนวคิดริเริ่มในทำนองเดียวกัน คือ แผนปฏิบัติงานของยูเนสโกเพื่อจัดการไม่รู้หนังสือภายใน ค.ศ. ๒๐๐๐ ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมสมัชชาสามัญของยูเนสโก ครั้งที่ ๒๕ (ค.ศ. ๑๙๘๙) โครงการที่

เศษขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอิสลาม (ค.ศ. ๑๙๙๐ - ๒๐๐๐) การทบทวนนโยบายของธนาคารโลก เกี่ยวกับการประถมศึกษา และโครงการเพื่อพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและการรู้หนังสือของยูเนสโก หากแผนปฏิบัติการนโยบาย และแผนงานเช่นนี้สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานฯ ฉบับนี้แล้ว ความพยายามของทุก ๆ ฝ่ายทั่วโลก ที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ ก็จะสามารถสัมพันธ์และเอื้อให้เกิดความร่วมมือกันได้ในที่สุด

๓. แม้ว่าประเทศต่าง ๆ มีความต้องการที่คล้ายคลึงกันหลายประการในอันที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนของประเทศของตน แต่ลักษณะและระดับของความต้องการดังกล่าวของแต่ละประเทศยังแตกต่างกันออกไปตามสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นอยู่ และสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ หากสภาพทั่วโลกใน ค.ศ. ๒๐๐๐ ยังมีอัตราผู้เข้าเรียนอยู่ในระดับเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ จะมีเด็กเกิน ๑๖๐ ล้านคนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนประถมศึกษา เนื่องจากประชากรโลกเพิ่มขึ้น เช่น ประเทศในทวีปแอฟริกาซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮาราหลายแห่งและประเทศอื่น ๆ ที่ยังมีรายได้ต่ำ การจัดการประถมศึกษาให้ทั่วถึงแก่ประชากรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยังเป็นสิ่งท้าทายที่ต้องดำเนินการต่อไปอีกเป็นระยะเวลายาวนาน ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาผู้ใหญ่จะมีความก้าวหน้ามากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ในประเทศแถบนี้ยังมีอัตราการไม่รู้หนังสือสูง อีกทั้งจำนวนผู้ใหญ่ที่ได้เรียน แต่ยังคงไม่รู้หนังสือในระดับที่ใช้การได้ก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญในหลาย ๆ ประเทศ ทั้งในแถบเอเชีย อาหรับ ยุโรป และอเมริกาเหนือ ยิ่งไปกว่านั้นโอกาสทางการศึกษาก็ยังมิได้เปิดกว้างอย่างเท่าเทียมกันสำหรับคนที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ ภาษา และความพิการ ตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้การมีอัตราการออกกลางคันสูง และประสิทธิผลการเรียนต่ำก็เป็นปัญหาพร้อมซึ่งทราบกันดีทั่วโลกแล้ว ลักษณะสภาพทั่วไปเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอย่างจริงจัง โดยมีขอบข่ายงานที่กว้างขวางและมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

๔. วัตถุประสงค์สูงสุดที่กำหนดไว้ในปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษา เพื่อปวงชน คือ การตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน ความพยายามในระยะยาวที่จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นี้จะสามารถทำ

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามีการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะกลางขึ้น และมีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยองค์กร ที่เหมาะสมระดับประเทศหรือระดับภาค ทั้งนี้ควรยึดวัตถุประสงค์ของปฏิญญาโลก รวมทั้งวัตถุประสงค์และลำดับความสำคัญของการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมเป็นหลัก

๕. วัตถุประสงค์ระยะกลางสามารถกำหนดขึ้นได้ในลักษณะของเป้าหมายเฉพาะของแผนพัฒนาการศึกษาของชาติหรือของภาค เป้าหมายดังกล่าวจะต้อง (๑) กำหนดผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหรือได้รับเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม (๒) ลำดับความสำคัญของกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องให้ความช่วยเหลือก่อน (เช่น กลุ่มยากจน คนพิการ ฯลฯ) และ (๓) กำหนดเป้าหมายในลักษณะที่สามารถสังเกตและวัดความก้าวหน้าได้ เป้าหมายเหล่านี้จะถือเป็น “เป้าหมายขั้นต่ำ” ในการพัฒนาการศึกษา และการให้บริการทางการศึกษาที่ต่อเนื่อง

๖. เป้าหมายที่มีกำหนดเวลาดำเนินงานที่แน่นอน นอกจากจะช่วยแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนแล้ว ยังเป็นเกณฑ์ที่ใช้เปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับตัวดัชนีต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาจจะต้องมีการทบทวนแผนการดำเนินงานและเป้าหมายให้ทันสมัย ในกรณีที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มนั้น การกำหนดเป้าหมายตามกลุ่มผู้เรียนซึ่งได้จัดลำดับความสำคัญไว้แล้ว จะช่วยดึงดูดความสนใจของนักวางแผน นักปฏิบัติการ ตลอดจนนักประเมินผลให้จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ได้อย่างต่อเนื่อง การระบุเป้าหมายที่สังเกตได้ และวัดได้จะมีส่วนช่วยในการประเมินผลความก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี

๗. การกำหนดเป้าหมายนี้อาจไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับสภาพปัจจุบันและทรัพยากรที่มีอยู่เพียงอย่างเดียว แต่การกำหนดเป้าหมายในเบื้องต้นจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงการประเมินสภาพที่เป็นจริงของความเป็นไปได้ในการระดมสรรพกำลัง ทั้งกำลังคน งบประมาณ และขีดความสามารถขององค์กรที่จะร่วมดำเนินงานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาโลก สำหรับประเทศที่มีอัตราการรู้หนังสือและอัตราการเข้าเรียนต่ำ ทั้งยังมีทรัพยากรจำกัด จำเป็นต้องหาทางเลือกที่เหมาะสมในการกำหนดเป้าหมายของชาติ ภายในกำหนดเวลาที่เห็นว่าเหมาะสม

๘. ในทศวรรษที่ ๑๙๙๐ นี้ ประเทศต่าง ๆ อาจจะกำหนดเป้าหมายของตนได้ในหลายมิติ ดังนี้ คือ

๑. การขยายกิจการด้านการเลี้ยงเด็กปฐมวัยและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงการให้ความรู้แก่ครอบครัว และชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ

๒. การให้โอกาสในการเข้าเรียน และเรียนต่อจนจบชั้นประถมศึกษา (หรือในระดับการศึกษาที่สูงกว่านี้ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าเป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐาน”) ภายใน ค.ศ. ๒๐๐๐

๓. การปรับปรุงสัมฤทธิผลทางการเรียน โดยกำหนดตามร้อยละของประชากรกลุ่มอายุ (เช่น ร้อยละ ๘๐ ของประชากรกลุ่มอายุ ๑๔ ปี) ที่สามารถสำเร็จการศึกษาในระดับหรือเกินกว่าระดับที่กำหนดไว้

๔. การลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ (แต่ละประเทศจะกำหนดช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายเอง) ให้ได้ครึ่งหนึ่งของระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ภายใน ค.ศ. ๒๐๐๐ โดยเน้นการเรียนรู้ของสตรีและเด็กหญิง เพื่อลดความแตกต่างของอัตราการไม่รู้หนังสือระหว่างชายและหญิง

๕. การขยายการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของเยาวชนและผู้ใหญ่ โดยสามารถวัดประสิทธิผลของโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ในแง่ของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และการนำผลการเรียนไปประยุกต์ใช้ในด้านสุขภาพอนามัย การทำงาน และการเพิ่มความสามารถในการทำงาน

๖. การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างพัฒนาการที่ต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลและครอบครัว การให้ความรู้ดังกล่าวอาจจัดผ่านสื่อทุกประเภท ซึ่งรวมถึงสื่อมวลชน และช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบทั้งเก่าและใหม่ ตลอดจนกิจกรรมทางสังคม ทั้งนี้จะต้องสามารถ ประเมินประสิทธิภาพได้โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย

๗. หากเป็นไปได้ ควรกำหนดบรรทัดฐานการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นไว้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในแง่การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง และการเน้นการเรียนรู้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดก็ตาม จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างเพศด้วย อย่างไรก็ตาม การกำหนดบรรทัดฐานการดำเนินงาน และสัดส่วนของผู้ที่คาดว่าจะผ่านเกณฑ์ตามระดับการเรียนรู้ ในหลักสูตรต่าง ๆ ของการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของแต่ละประเทศที่จะพึงใช้ดุลยพินิจกำหนดด้วยตนเอง

หลักการดำเนินงาน

๑๐. การดำเนินงานในขั้นแรกควรอาศัยกระบวนการของการมีส่วนร่วม จากกลุ่มต่าง ๆ และจากชุมชน เพื่อศึกษาถึงระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ยังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนความต้องการการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน นอกจากนี้ ยังควรเน้นถึงความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในเรื่องของการขยายโอกาส การอบรมเลี้ยงดู และการพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัด บริการประถมศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หรือการ ศึกษาอกระบบโรงเรียนที่เทียบเท่ากับการประถมศึกษาให้แก่เด็กและการส่งเสริมการรู้ หนังสือ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานให้แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ นอกจากนี้ในการดำเนินงานยังควรครอบคลุมถึงการให้ประโยชน์จากเครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีทั้งระบบเก่าและใหม่ เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปในเรื่องที่เป็นปัญหา สังคม และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ของ การศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านี้จำเป็นต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเข้ารับ การศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกันและสามารถเรียนจนจบอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้การจัดการ ศึกษาให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานยังรวมไปถึงการสร้างบรรยากาศ ของครอบครัวและชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการมองภาพของความสัมพันธ์ของ การศึกษาขั้นพื้นฐานภายในบริบทของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกด้วย ทุกคน พึงตระหนักถึงพลังอันจะเกิดจากการประสานสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะ เป็นการลงทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเรื่องของประชากร สุขภาพอนามัย และ โภชนาการ

๑๑. เนื่องจากความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความซับซ้อนและหลากหลาย การจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้จึงต้องมีบูรณาการใน เรื่องกลยุทธ์ในการดำเนินงานจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากเราเห็นว่าการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานนี้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของสังคม ทุก ๆ ฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือ กันทั้งครอบครัว ครู ชุมชน องค์กรเอกชน (ซึ่งรวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ และการสื่อสาร) หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ที่ควรจะเข้า มามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการและการประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบต่าง ๆ

๑๒. ควรมีการประเมินการดำเนินงาน และโครงสร้างการจัดองค์กรในการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนกลไกที่ใช้ในการประสานงานอย่างละเอียดรอบคอบ

ก่อนที่จะสร้างสถาบันการศึกษาหรือกลไกใหม่ ๆ ขึ้นมา เพราะการใช้ประโยชน์จากโรงเรียนที่มีอยู่ การปรับสภาพการทำงานรวมทั้งการฝึกอบรมครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานของแนวทางการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่นั้น จะทำให้ได้ผลอย่างกว้างขวางและรวดเร็วกว่าการเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด

๑๓. การร่วมมือกับองค์กรพัฒนาของเอกชนในทุก ๆ ระดับ จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นอันมาก องค์กรอิสระและเป็นตัวแทนที่สะท้อนถึงความต้องการของปวงชนได้เป็นอย่างดีเหล่านี้ ควรมีบทบาทในด้านการติดตามผลการดำเนินงาน การวิจัย การฝึกอบรม และการผลิตวัสดุอุปกรณ์สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิต

๑๔. ความมุ่งหมายในการร่วมมือกันทั้งในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี ควรจะเป็นไปอย่างจริงจังและจริงจัง โดยช่วยพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานระดับชาติและผู้เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศ ให้สามารถตอบสนองความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะส่งเสริมให้แต่ละประเทศนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเดิมหรือเหมือนกันจากประเทศอื่นมาใช้ นอกจากนี้ ควรมีการระดมทรัพยากรและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นที่การเสริมสร้างความสามารถของแต่ละประเทศในด้านการจัดการ การคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป ความร่วมมือระหว่างประเทศและเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา หรือการปรับปรุงการจัดการศึกษาบางระดับ/ประเภท ตลอดจนการพัฒนาหรือทดลองนวัตกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะต้องมีการริเริ่มทดลองโครงการใหม่ ๆ และ/หรือเป็นโครงการที่ต้องใช้เงินจำนวนมาก รวมทั้งในกรณีที่ความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่บางประเทศสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานได้

๑๕. ประเทศที่ไม่สามารถจะตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของประชาชนได้นั้น ควรได้รับความช่วยเหลือเป็นอันดับแรก โดยเน้นการแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสเข้ารับการศึกษาของประชาชนในประเทศเหล่านี้ และโดยที่สองในสามของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือและอยู่นอกระบบโรงเรียนคือสตรี ดังนั้นที่ได้ก็ตามที่มีความไม่เสมอภาคเช่นนี้เกิดขึ้น สิ่งแรกที่ต้องทำอย่างรีบด่วนคือการกระจายโอกาสการศึกษาให้แก่สตรีและเด็กหญิง รวมทั้งการช่วยจัดอุปสรรคต่าง ๆ ในการเข้าเรียนของกลุ่มเป้าหมายนี้ให้หมดสิ้นไป

๑. การดำเนินการในระดับชาติ

๑๖. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของ ปวงชนจะก้าวหน้าได้นั้น จะต้องอาศัยการดำเนินงานของแต่ละประเทศเป็นหลัก เพราะ แม้ความร่วมมือและความช่วยเหลือด้านการเงินในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นความช่วยเหลือจากนอกประเทศนั้น จะช่วยให้เกิดความสะดวกในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ได้มาก แต่กุญแจสำคัญของการทำงานทั้งหมด คือ รัฐบาล ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ รัฐบาลของแต่ละประเทศต้องมีหน้าที่หลักในการประสาน การใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกประเทศให้เกิดประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม โดยที่แต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ทั้งในแง่ของสภาพการณ์ ชีตความสามารถ จุดมุ่งหมายและแผนการพัฒนาประเทศ ดังนั้น กรอบการดำเนินงานฯ ฉบับนี้ จึงเป็นเพียงการเสนอแนะประเด็นต่าง ๆ ที่ควรได้รับความสนใจเป็น อันดับแรก ซึ่งแต่ละประเทศจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเองว่า ควรจะมีกิจกรรมอื่นใดที่ จำเป็นจะต้องเร่งดำเนินการนอกเหนือจากที่ได้ทำอยู่แล้ว ประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ ได้แก่

๑.๑ การประเมินความต้องการและการจัดทำแผนปฏิบัติงาน

๑๗. เพื่อจะให้การดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย แต่ละประเทศควรจัดทำ/ ปรับปรุงแผนปฏิบัติงานระยะยาว (จากระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ) เพื่อตอบสนอง ความต้องการการเรียนรู้ในระดับ “พื้นฐาน” การจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนนี้จะต้องคำนึงถึงบริบททางการศึกษา แผนและยุทธวิธีที่ ใช้ในการพัฒนาประเทศที่มีในปัจจุบัน และควรจะเป็นแผนในภาพรวมที่ชี้ให้เห็นถึง การดำเนินงานร่วมกันของหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง (เช่น การศึกษา สารสนเทศ การสื่อสาร/เครื่องมือสื่อสาร แรงงาน เกษตร สาธารณสุข เป็นต้น) รูปแบบของการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจัดการศึกษา เพื่อปวงชนนั้น โดยความหมายแล้วย่อมแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่จะต้องครอบคลุม ถึงการปรับตัวอุปสงค์ ทรัพยากร การดำเนินกิจกรรม และข้อจำกัดต่าง ๆ อย่างสม่า เสมอ ในระดับชาติ วัตถุประสงค์จะถูกกำหนดขึ้นในลักษณะกว้าง ๆ และรัฐบาลใน ส่วนกลางจะเป็นผู้จัดสรรทรัพยากรให้ ในขณะที่การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ จะ ดำเนินการโดยท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติที่แท้จริง ดังนั้น แผนระดับท้องถิ่นจึง แตกต่างจากแผนระดับชาติ ทั้งในด้านขอบข่ายและเนื้อหาสาระ อย่างไรก็ดี ทั้งแผนระดับชาติ

ระดับภาคและระดับท้องถิ่นจะต้องยืดหยุ่นได้ตามเงื่อนไขและสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยอาจกำหนดสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ไว้ในแผนปฏิบัติงาน :

- ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาทั้งในแง่ปัญหาอุปสรรค ความสำเร็จและความล้มเหลว
- ประเภทของการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น ทักษะทางด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา เจตคติ และความรู้ด้านวิชาการอื่น ๆ
- ภาษาที่จะใช้ในการศึกษา
- แนวทางที่จะส่งเสริมให้เกิดความต้องการการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กว้างขวาง
- รูปแบบที่จะระดมความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชน
- กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะ
- การคิดค่าใช้จ่ายทั้งในส่วนที่เป็นงบลงทุนและงบประมาณที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และวิธีการประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน
- เกณฑ์ และวิธีการที่จะใช้ในการติดตามผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย
- การลำดับความสำคัญก่อนหลังในการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บริการการศึกษา
- กลุ่มประชากรเป้าหมายหลักที่ต้องการมาตรการพิเศษในการให้บริการการศึกษา
- ความชำนาญเฉพาะด้านที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามแผน
- การจัดองค์กร สถาบัน และการบริหารตามแนวที่ต้องการ
- รูปแบบในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน
- กลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน และตารางเวลาการดำเนินงาน

๑.๒ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนนโยบาย

๑๘. แผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของหลาย ๆ ฝ่ายนั้น หมายถึง การปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของแต่ละหน่วยงานเพื่อทุกฝ่ายสามารถดำเนินงานในลักษณะที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้รับประโยชน์ร่วมกันและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศ การดำเนินงานเพื่อจะให้เกิดตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ควรจะบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งควรจะเน้นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้การออกกฎหมายและการกำหนดมาตรการอื่น ๆ อาจเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อส่งเสริมและกระตุ้น

ให้เกิดความร่วมมือระหว่างหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หนึ่ง ความร่วมมืออย่างจริงจัง ประกอบกับการให้ข่าวสารแก่วงชนเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เป็นสิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่ง ที่จะสร้างบรรยากาศที่จะสนับสนุนนโยบายการศึกษาเพื่อวงชนทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๑๙. การดำเนินงาน ๔ ขั้นตอนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับความสนใจ คือ (๑) การริเริ่มกิจกรรมระดับชาติและระดับภาคเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อวงชน (๒) การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐบาล และการลดการแสวงหาประโยชน์ของภาคเอกชน (๓) การจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของรัฐในระดับผู้บริหาร และปรับปรุงสวัสดิการเพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพทั้งชายและหญิงในภาครัฐบาล และ (๔) การหามาตรการที่จะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมืออย่างกว้างขวางในการวางแผน และการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๓ การกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐. การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างคุณภาพ ความเสมอภาค และประสิทธิภาพของการศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องให้ความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยเริ่มต้นนี้ นอกจากนี้ การศึกษาขั้นพื้นฐานยังควรจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดที่แท้จริงของผู้เรียน การที่หลักสูตรจะสอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียนนั้น อาจทำได้โดยการโยงให้ผู้เรียนเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ทักษะในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เช่น เรื่องโภชนาการ การรักษาสุขภาพอนามัย และการทำงาน เป็นต้น หนึ่ง แม้ว่าความต้องการของแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละประเทศ จะแตกต่างกัน และหลักสูตรควรจะตอบสนองและสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ก็ยังมีประเด็นปัญหา ความสนใจ และความต้องการอื่น ๆ ที่เป็นสากล ซึ่งจะต้องบรรจุไว้ในหลักสูตร และถือเป็นข่าวสารที่ต้องศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างความสมดุลระหว่างประชากรกับการใช้ทรัพยากร การชะลอการแพร่เชื้อโรคเอดส์ และการป้องกันการติดยาเสพติด เป็นต้น

๒๑. กลยุทธ์ที่จะนำมาปรับปรุงสภาพการจัดการศึกษาอาจเน้นในจุดต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอน บุคลากร (ครู ผู้บริหาร และอื่น ๆ) หลักสูตรและการประเมินผลการเรียนรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์การเรียนและอาคารสถานที่ การปรับปรุงปัจจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ควรเป็นไปอย่างมีบูรณาการ โดยทั้งรูปแบบ การดำเนินงาน การจัดการ และการประเมินผล จะต้องคำนึงถึงการสร้างบุคคลให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ตลอดจนคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนทางด้านสังคม วัฒนธรรม และคุณธรรมด้วย ควรมีการฝึกอบรมให้แก่ครูประจำการและให้สิ่งตอบแทนในลักษณะของโอกาส ความก้าวหน้า เพื่อให้บังเกิดผลตามที่ต้องการ หลักสูตรและการประเมินผลควรมีเกณฑ์และมาตรฐานที่หลากหลาย และควรปรับปรุงตำรา วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้ง อาคารสถานที่ให้เหมาะสมเช่นกัน ในบางประเทศกลยุทธ์ในการดำเนินงานอาจรวมถึงแนวทางที่จะปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้การขาดเรียนลดลง และมีเวลาเรียนเพิ่มขึ้น สำหรับการตอบสนองความต้องการการศึกษาของกลุ่มที่มีอยู่ในระบบโรงเรียน จำเป็นจะต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสม ซึ่งจะรวมถึงประเด็นทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว และอาจจะต้องเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องประสานงานกับการจัดการศึกษาในรูปแบบ และประเภทอื่น ๆ รวมทั้งการหาแรงสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเต็มที่ ตัวอย่างของการดำเนินงานที่ไว้วิธีการนี้ ได้แก่ **แผนปฏิบัติการของยูเนสโกเพื่อจัดการไม่รู้หนังสือภายใน ค.ศ. ๒๐๐๐** นอกจากนี้ กลยุทธ์อื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างทั่วถึงยังได้แก่ การใช้สื่อมวลชนให้เชื่อมโยงกับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน หรือการศึกษาที่ผสมผสานทั้งสองระบบเข้าด้วยกัน สื่อมวลชนมีศักยภาพอย่างยิ่งที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไป และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒๒. การขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพนับเป็นการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง การสร้างความเสมอภาคในโอกาสของสตรีและเด็กหญิงเพื่อให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย อาจทำได้โดยการจัดทำมาตรการพิเศษ ซึ่งหากเป็นไปได้ ควรมีการสอบถามและหารือกับกลุ่มสตรีและเด็กหญิงดังกล่าว ถึงรูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสม ทั้งนี้ การดำเนินงานในลักษณะเดียวกันนี้ อาจจะนำไปใช้ในการขยายโอกาสให้แก่กลุ่มด้อยโอกาสได้ด้วย

๒๓. ประสิทธิภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานมิได้หมายถึงการจัดการศึกษาได้โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด แต่หมายถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรทั้งหมด (คน หน่วยงาน

องค์กร และเงิน) อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับที่มุ่งหวังไว้ หลักการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งในเรื่องของความสอดคล้อง คุณภาพและความเสมอภาคนั้น ล้วนเป็นปัจจัยร่วมที่สำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการศึกษา ในบางกรณีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอาจหมายถึงการใช้ทรัพยากรมากขึ้นมิใช่น้อยลง อย่างไรก็ตาม หากเราสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนจำนวนมากขึ้นได้ หรือจัดการศึกษาให้ได้ตามเป้าหมายเดิมโดยลดค่าใช้จ่ายลง ก็หมายความว่าเราสามารถจะเพิ่มขีดความสามารถในการสนองต่อความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่กลุ่มด้อยโอกาสได้มากขึ้น

๑.๔ การปรับปรุงขีดความสามารถด้านการบริหาร การวิเคราะห์ และเทคโนโลยี

๒๔. การที่จะดำเนินงานตามแนวคิดนี้ได้สำเร็จ จำเป็นจะต้องใช้ความเชี่ยวชาญหลายด้าน บุคลากรด้านการจัดการและนิเทศการศึกษา ตลอดจนนักวางแผน สถาปนิก ครู นักพัฒนาหลักสูตร นักวิจัย นักวิเคราะห์ ฯลฯ ต่างก็มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานปรับปรุงการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ในหลาย ๆ ประเทศยังมีได้มีการฝึกอบรมบุคลากรเหล่านี้ให้เตรียมพร้อมสำหรับการรับภาระที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อการรู้หนังสือ และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน การมองการศึกษาขั้นพื้นฐานในมุมมองเป็นสิ่งสำคัญต่อการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันในหลายประเทศ การเพิ่มพูนและพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนและการจัดการศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยการกระจายภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบให้มากขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน นอกจากนี้ควรจัดให้มีหรือส่งเสริมการฝึกอบรมแก่บุคลากรหลัก ทั้งก่อนและระหว่างประจำการ เพราะจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบบริหาร การจัดการ และเทคนิคการนิเทศการศึกษา

๒๕. ควรปรับปรุงบริการทางวิชาการและกลไกในการรวบรวม จัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุก ๆ ประเทศ สิ่งนี้ถือเป็นงานที่เร่งด่วน เพราะหลาย ๆ ประเทศมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้น้อย และ/หรือมีผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนและเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

ขั้นพื้นฐานไม่มากนัก ฐานความรู้และข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นมากต่อการเตรียมการและการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนและกลไกของการถ่ายทอดความรู้ เพราะข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้เหล่านี้เป็นแกนกลางของระบบสารสนเทศเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๖. การเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนการสอนและวิธีการถ่ายทอดวิชาความรู้สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจทำได้โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมหากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางก็จำเป็นต้องเลือกและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ รวมไปถึงการจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็น และศึกษาวิธีการใช้ ตลอดจนคัดเลือกและฝึกอบรมครูรวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ ที่จะทำงานในด้านนี้ อย่างไรก็ดี คำจำกัดความของคำว่าเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีต่าง ๆ (เช่น วิทยุ/โทรทัศน์เพื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์ และสไลด์ทัศนูปกรณ์อื่น ๆ) มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และมีราคาถูกลง การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ นี้จะสามารถช่วยปรับปรุงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ซึ่งแต่ละประเทศควรจะตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ถึงขีดความสามารถและศักยภาพในด้านเทคโนโลยีของตน

๑.๕ การระดมสรรพกำลังด้านข้อมูลและการสื่อสาร

๒๗. ปัจจุบัน เราเริ่มมองเห็นแนวโน้มใหม่ ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัย ๒ ประการอันเป็นผลพลอยได้จากการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม ประการแรก ได้แก่ การที่ปริมาณของข้อมูลข่าวสารที่มีเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา และเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วมากด้วย ประการที่สอง ได้แก่ ขีดความสามารถในการติดต่อสื่อสารในประชาคมโลก ได้เพิ่มพูนขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้ง ๒ ประการนี้เป็นพลังสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากได้มีการนำมาใช้ในทางที่เหมาะสม ถูกต้อง และเป็นระบบ เพื่อช่วยตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน

๑.๖ การเสริมสร้างความร่วมมือและการระดมทรัพยากร

๒๘. ในการวางแผนปฏิบัติงานและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการดำเนินงานตามนโยบายนั้น จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันจากหลาย ๆ ฝ่ายให้มากที่สุด ทั้งจากครอบครัว องค์กรระดับชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ สหพันธ์ครู กลุ่มวิชาชีพอื่น ๆ กลุ่มนายจ้าง สื่อมวลชน พรรคการเมือง สหกรณ์ มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย องค์กรทางศาสนา หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานราชการ และหน่วยบริการสาขาต่าง ๆ (เช่น แรงงาน เกษตรกรรม สาธารณสุข สारณเทศ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การทหาร เป็นต้น) การระดมสรรพกำลังจากฝ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งในส่วนที่เป็นทรัพยากรบุคคลและที่เป็นองค์กร เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับชาติ เพื่อที่จะช่วยประสานกิจกรรมและทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยในการระดมเงินทุนและบุคคลเมื่อเกิดความจำเป็นขึ้น

๒๙. รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง อาจจะใช้วิธีการจัดสรรและการใช้งบประมาณ รวมทั้งทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่จะให้ความช่วยเหลือต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจทำได้โดย (๑) การปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร (๒) การเพิ่มทรัพยากรทั้งจากงบประมาณของรัฐและจากเงินนอกงบประมาณ (๓) การจัดสรรงบประมาณตามที่มีอยู่โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความเสมอภาค สำหรับประเทศที่มียอดงบประมาณการศึกษาต่ำ จะต้องหาวิธีการจัดสรรงบประมาณเสียใหม่ เพื่อให้มีงบประมาณมาใช้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น

๓๐. การประเมินขีดความสามารถด้านทรัพยากรสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ โดยเปรียบเทียบกับประมาณการค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน อาจช่วยชี้ให้เห็นถึงความไม่พร้อมของทรัพยากร ซึ่งอาจส่งผลทำให้การดำเนินงานล่าช้ากว่ากำหนด หรืออาจทำให้ต้องพิจารณาหาทางเลือกอื่น ๆ แทน ประเทศใดที่ต้องการความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนของตน ควรจะนำผลการประเมินขีดความสามารถด้านทรัพยากรและ

แผนปฏิบัติงานเหล่านี้ไปเป็นพื้นฐานในการเจรจากับหน่วยงานนานาชาติ เพื่อประสานงานขอความร่วมมือสนับสนุนด้านงบประมาณ

๓๑. ผู้เรียนแต่ละคนนับว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญซึ่งจะต้องได้รับการกระตุ้นให้เข้ารับบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม การที่จะให้ผู้เรียนเข้าเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง ผู้เรียนจะต้องตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนว่าจะอำนวยความสะดวกนี้ให้มากเกินกว่าสิ่งที่ผู้เรียนต้องเสียไป ไม่ว่าจะเป็นค่าเสียโอกาสและเวลาสำหรับการร่วมกิจกรรมในสังคม และในครอบครัว รวมทั้งเวลาสำหรับการพักผ่อนส่วนตัว ในบางกรณีเราพบว่า สตรีและเด็กหญิงไม่ได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่ เนื่องจากจากความเชื่อและค่านิยมของแต่ละวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามสิ่งที่อุปสรรคดังกล่าวอาจจะขจัดไปได้โดยหาแรงจูงใจและรูปแบบการจัดการศึกษาที่ปรับให้เข้ากับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และสามารถชี้ให้ผู้เรียนครอบครัว และชุมชนเห็นได้ว่าการเรียนเป็น “กิจกรรมที่เพิ่มพูนประโยชน์” นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากการศึกษามากขึ้น เมื่อได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน แทนที่จะถูกมองว่าเป็นเพียง “ตัวบ่อน” หรือ “ผู้รับประโยชน์” เท่านั้น การคำนึงถึงประเด็นความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนนี้จะช่วยให้มั่นใจว่าได้มีการระดมทรัพยากรบุคคลคือผู้เรียนเข้ามาสู่การศึกษาได้อย่างแท้จริง

๓๒. แรงสนับสนุนของครอบครัว ทั้งด้านเวลาและกำลังใจเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงควรมีการเสริมแรงจูงใจ และให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่ครอบครัวในการลงทุนเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัว โดยให้ความมั่นใจว่า สิ่งที่ได้ลงทุนลงแรงไปนั้นทุกคนจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่และได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน

๓๓. บทบาทของครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เป็นประเด็นซึ่งต้องให้ความสำคัญและพัฒนาอย่างเต็มที่เพื่อให้ผลงานที่ออกมาเป็นประโยชน์สูงสุด จึงจำเป็นต้องเพิ่มมาตรการที่จะยังผลต่อความเคารพในสิทธิและเสรีภาพทางวิชาชีพที่สหภาพครูกำหนดขึ้น มาตรการในการปรับปรุงสภาพการทำงานและสถานภาพของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการคัดเลือกการอบรมก่อนและระหว่างประจำการ ค่าตอบแทน และโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สมตามเจตนารมณ์ของครู ตามบทบาทหน้าที่ที่สังคมมอบให้และตามจรรยาบรรณของความเป็นครู

๓๔. ห้องสมุดในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง ควรจะจัดให้เป็นแหล่งวิชาการที่ใกล้ชิดผู้เรียน ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนถึงผู้ใหญ่ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งอาจทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของโรงเรียนและนักพัฒนาชนบท

๓๕. สมาคมต่าง ๆ ในชุมชน สหกรณ์ องค์กรทางศาสนา และองค์กรเอกชนอื่น ๆ ล้วนมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ กำลังแรงงาน และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ มาช่วยในการดำเนินงานเพื่อสนองต่อความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ หันมาร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยวางนโยบายและหากลไกที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถ รวมทั้งให้การยอมรับเสรีภาพขององค์กรเหล่านั้นด้วย

๒. กิจการสำคัญในระดับภูมิภาค

๓๖. การศึกษาขั้นพื้นฐาน จะสำเร็จลุล่วงได้ก็ด้วยความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุก ๆ ฝ่ายในแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีสถานการณ์และปัญหาคล้ายคลึงกัน จะสามารถเสริมงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างกันและกันได้ ภูมิภาคต่าง ๆ ได้มีการวางแผนร่วมกัน เช่น **แผนจาร์กาตาเพื่อปฏิบัติการด้านทรัพยากรมนุษย์** ซึ่งรับรองโดยเอสแคป เมื่อ ค.ศ. ๑๙๘๘ จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ การใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ หรือแม้แต่การจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างนานาประเทศ จะช่วยให้แต่ละประเทศเพิ่มกำลังทางทรัพยากรและลดค่าใช้จ่ายลงได้ การร่วมมือกันในกิจกรรมดังกล่าว สามารถทำได้ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ระดับต่ำกว่าภูมิภาค) กลุ่มประเทศในภูมิภาคที่มีสภาพภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน กลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและทางการค้าด้วยกัน หน่วยงานทั้งระดับภูมิภาคและนานาชาติจะมีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้ ในการอภิปรายต่อจากนี้ ความร่วมมือในระดับกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวจะนับว่าเป็นระดับ “ภูมิภาค” โดยทั่วไปแล้วกล่าวได้ว่า จะต้องมีการเสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคที่มีอยู่ให้มากขึ้น

และต้องมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลเพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถตอบสนองความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรของตนได้

๒.๑ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ

๓๓๗. กลไกต่าง ๆ ในระดับภูมิภาค ทั้งในรูปของความร่วมมือระหว่างรัฐบาลหรือเอกชน จะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรม การพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย และการเกษตร การวิจัยและสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร และในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน กลไกดังกล่าวยังสามารถนำมาพัฒนาให้กว้างไกลไปอีก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของนานาประเทศ ตัวอย่างเช่น โครงการระดับภูมิภาคที่ตั้งขึ้นภายใต้การประสานงานของยูเนสโก ในทศวรรษที่ ๑๙๘๐ เพื่อสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ สามารถประสบผลสำเร็จในการจัดการประถมศึกษาเพื่อปวงชน และการดำเนินงานเรื่องการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ อันได้แก่

- โครงการหลักของยูเนสโกเรื่องการศึกษ สำหรับกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาและแคริบเบียน
- โครงการระดับภูมิภาคเพื่อจัดการไม่รู้หนังสือในแอฟริกา
- โครงการการศึกษาเพื่อปวงชนในเอเชียและแปซิฟิก
- โครงการระดับภูมิภาคอาหรับเรื่องการศึกษาด่วนทั่ว และการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าใหม่ของการประถมศึกษาและการจัดการไม่รู้หนังสือ ภายในปี ค.ศ. ๒๐๐๐

๓๓๘. นอกจากการประชุมหรือทางวิชาการและนโยบายที่จัดขึ้นโดยให้สัมพันธกันกับโครงการข้างต้นแล้ว กลไกอื่น ๆ ที่มีอยู่ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการหารือด้านนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ การประชุมรัฐมนตรีศึกษาซึ่งจัดโดยยูเนสโกและหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับภูมิภาค การประชุมที่จัดขึ้นเป็นประจำของคณะกรรมการของภูมิภาคต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ การประชุมระหว่างภูมิภาคที่จัดขึ้นโดยสำนักเลขาธิการของเครือจักรภพ การประชุมประจำการของรัฐมนตรีศึกษาในประเทศในเครือฝรั่งเศส องค์การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอิสลาม ล้วนเป็นกลไกที่จะประสานประโยชน์ในเรื่องนี้ได้เมื่อมีความจำเป็น นอกจากนี้ยังมีการประชุมต่าง ๆ ขององค์การ

เอกชนที่จัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิชาการได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นในเชิงวิชาการและนโยบาย ผู้ที่จัดประชุมเหล่านี้อาจพิจารณาขยายขอบเขตของการประชุมตามที่เห็นสมควร โดยเพิ่มผู้แทนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากภูมิภาคอื่นให้เข้าร่วมประชุมด้วย

๓๙. นอกจากนี้ ควรใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากโอกาสต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข่าวสาร รวมทั้งประโยชน์จากโครงการแลกเปลี่ยนหรือโครงการที่ประเทศต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาขึ้นโดยเฉพาะในประเทศซึ่งมีความคล้ายคลึงกันทางภาษาและวัฒนธรรม

๒.๒ การจัดกิจกรรมร่วมกัน

๔๐. มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างประเทศอยู่จำนวนมากที่สามารถจะช่วยเสริมกำลังความพยายามของประเทศต่าง ๆ ในการดำเนินตามแผนปฏิบัติงานด้านการศึกษาระดับพื้นฐานได้ กิจกรรมร่วมควรจะวางรูปแบบที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายและจะทำให้แต่ละประเทศที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์ทัดเทียมกัน กิจกรรมที่ควรร่วมมือในระดับภูมิภาคมี ๖ ลักษณะ คือ

๑. การฝึกอบรมให้แก่บุคลากรหลัก เช่น นักวางแผน ผู้จัดการ นักการศึกษาครู นักวิจัย เป็นต้น
๒. ความพยายามที่จะปรับปรุงวิธีการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารการวิจัย
๓. การวิจัย
๔. การผลิตวัสดุอุปกรณ์การศึกษา
๕. การใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน และ
๖. การจัดการและการใช้บริการการศึกษาทางไกล

นอกจากนี้ยังมีกลไกอื่น ๆ ที่สามารถจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานได้ ซึ่งรวมถึงสถาบันระหว่างชาติเพื่อการวางแผนการศึกษา ที่มีเครือข่ายการฝึกอบรมและการวิจัย นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายด้านสารสนเทศของสำนักงานการศึกษาระหว่างประเทศ และสถาบันเพื่อการศึกษาของยูเนสโก เครือข่ายด้านนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง ๕ แห่งที่ดำเนินการภายใต้ความรับผิดชอบของยูเนสโก กลุ่มที่ปรึกษาและศึกษาทบทวนงานวิจัย ซึ่งเชื่อมโยงกับศูนย์พัฒนาการวิจัยนานาชาติ สันนิบาตนักศึกษา ศูนย์วัฒนธรรม แห่งเอเชียเพื่อยูเนสโก เครือข่ายความร่วมมือที่รวมตัวกันภายใต้สถานะนานาชาติ ว่าด้วยการศึกษาดูใหญ่ รวมทั้งสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินสัมฤทธิ์ผลทาง

การศึกษา และเครือข่ายอื่น ๆ ซึ่งเชื่อมโยงหน่วยงานหลักด้านวิจัยใน ๓๕ ประเทศ หน่วยงานพัฒนาทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคีเหล่านี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีประสบการณ์ใน ลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือในหลาย ๆ กิจกรรมทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจจะ สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ คณะกรรมการระดับภูมิภาค ๕ คณะ ของสหประชาชาติ สามารถจะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระดับภูมิภาคได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระดมกำลังของผู้วางนโยบายให้ดำเนินงานตามแนวที่พึงประสงค์

๓. กิจการสำคัญในระดับโลก

๔๑. ประชาคมโลกได้มีความร่วมมือในด้านการศึกษาและพัฒนาด้วยดีมา โดยตลอด อย่างไรก็ดี การสนับสนุนทางการเงินในระดับนานาชาติเพื่อการศึกษาได้ ชะงักงันในช่วงต้นทศวรรษที่ ๑๙๙๐ ในขณะที่เดียวกัน หลาย ๆ ประเทศมีปัญหาดิด ขัดเนื่องจากภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น และลักษณะความเสียหายเปรียบในความสัมพันธ์ ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลให้ทรัพยากรทั้งด้านการเงินและบุคคลไหลไปยังประเทศที่ ร่ำรวยกว่า หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงกว่า อย่างไรก็ดี ปัญหาการศึกษาขั้น พื้นฐานนี้ เป็นปัญหาของประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศอุตสาหกรรมและประเทศที่กำลัง พัฒนา ดังนั้น นานาประเทศจึงควรร่วมมือกันสนับสนุนความพยายามในระดับชาติ และระดับภูมิภาคเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทัศน์ใหม่เป็นไปตาม แผนที่วางไว้ อาจกล่าวได้ว่า เวลา กำลังงาน และเงินทุน ที่จัดสรรเพื่อการศึกษา ขั้นพื้นฐาน นับเป็นการลงทุนที่สำคัญยิ่งต่อประชาชนและอนาคตของประเทศ ด้วย เหตุผลและความจำเป็นทั้งทางศีลธรรมและเศรษฐกิจ นานาชาติจึงต้องผนึกกำลังกัน เพื่อสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการและให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศ ที่ขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่พลเมืองของตน

๓.๑ ความร่วมมือในระดับนานาชาติ

๔๒. การจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเป็น ความรับผิดชอบร่วมกันของมนุษย์ทั่วโลก การที่การศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วโลกจะบรรลุ ผลสำเร็จหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและ การค้าระหว่างประเทศ เมื่อความตึงเครียดของสถานการณ์ปัจจุบันเริ่มคลี่คลาย และ ความขัดแย้งในเรื่องกำลังอาวุธลดลง ความสูญเปล่าอย่างมหากาลทั้งหมดไปในด้าน

การทหารก็ลดลงด้วย ซึ่งส่งผลให้สามารถนำทรัพยากรดังกล่าวไปใช้ในกิจการที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งรวมถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย โดยที่การจัดการศึกษาเพื่อป้องกันนี้เป็นความจำเป็นเร่งด่วน จึงอาจจำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากรเสียใหม่ระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ ประชาคมโลกและรัฐบาลแต่ละประเทศจะต้องมีการวางแผนปรับเปลี่ยนการใช้ทรัพยากรดังกล่าว เพื่อใช้ในกิจการที่เป็นไปเพื่อสันติภาพ ซึ่งต้องกระทำด้วยความเด็ดเดี่ยว ระเบิดระงับ และด้วยสายตาที่กว้างไกล ในทำนองเดียวกัน จะต้องเริ่มมาตรการระดับนานาชาติเพื่อจะลดหรือขจัดความไม่เท่าเทียมกันในความสัมพันธ์เชิงการค้า และลดภาระหนี้สินอย่างจริงจัง เพื่อให้ประเทศที่มีรายได้ต่ำสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนเองได้ สามารถจัดสรรและรักษาทั้งทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณให้เอื้อต่อการพัฒนาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แก่ประชาชนของตน นโยบายที่จะปรับโครงสร้างต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดสรรเงินที่มีอยู่ให้กับการศึกษาในระดับที่เหมาะสม

๓.๒ การเสริมสร้างความสามารถในระดับชาติ

๓๓. องค์การระหว่างประเทศควรให้การสนับสนุนเมื่อได้รับคำร้องขอ แก่ประเทศที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถในด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรม และบริการทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดูข้อ ๑.๔) ทั้งนี้ ในท้ายที่สุดแล้ว ความรับผิดชอบจะขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศที่จะวางรูปแบบและการดำเนินงานของตนเองให้ประชากรได้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนในระดับนานาชาตินี้อาจรวมถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาองค์กรในเรื่องการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และการวิจัย การริเริ่มนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนวิธีการทางการศึกษา ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและวิธีการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะการบริหารการจัดการในระดับล่างหรือระดับกลาง การพัฒนาขีดความสามารถดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประถมศึกษา และการนำนวัตกรรมสำหรับการศึกษานอกโรงเรียนมาใช้ นอกจากการให้ความช่วยเหลือโดยตรงต่อประเทศและสถาบันต่าง ๆ แล้ว ยังอาจให้ความช่วยเหลือในรูปของการสนับสนุนกิจกรรมซึ่งหน่วยงานในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือหน่วยงานระหว่างประเทศได้ดำเนินการอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการวิจัย ฝึกอบรม หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้หน่วยงานและโครงการที่มีอยู่ได้ปรับปรุงและเสริมสร้างงานให้ดีขึ้น แทนที่จะจัดตั้งกลไกบางอย่างขึ้นใหม่ ความช่วยเหลือสำหรับการสร้างความร่วมมือทางวิชาการจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะความร่วมมือในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกัน ที่มีสภาพการณ์และทรัพยากรคล้ายคลึงกัน

๓.๓ การให้การสนับสนุนระยะยาวสำหรับการปฏิบัติงาน ระดับชาติและระดับภูมิภาค

๔๔. การสนองตอบต่อความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนในทุกประเทศเป็นงานระยะยาว กรอบการดำเนินงานฉบับนี้เป็นการเสนอแนวทางการเตรียมแผนปฏิบัติงานในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องในระดับประเทศจะต้องถือเป็นนโยบายระยะยาวที่จะทำงานร่วมกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายและบรรลุมิติประสงค์ที่ตั้งไว้ องค์กรและสถาบันระหว่างประเทศ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้อุปถัมภ์ ผู้ร่วมอุปถัมภ์ หรือสมทบทุนเพื่อจัดการประชุมโลกเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน จะต้องวางแผนร่วมกันอย่างจริงจัง พร้อมทั้งให้การสนับสนุนระยะยาวให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานที่ระบุไว้ในตอนต้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหลักที่เป็นผู้ริเริ่มการประชุมการศึกษาเพื่อปวงชน (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ยูเนสโก ยูนิเซฟ ธนาคารโลก) ได้ยืนยันถึงเจตนารมณ์ที่จะสนับสนุนกิจกรรมระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่องและจัดเตรียมการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อปวงชน โดยแต่ละองค์กรจะปฏิบัติงานในขอบข่ายความรับผิดชอบและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และตามมติขององค์กรในเครือข่ายของตน การที่ยูเนสโกเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์การสหประชาชาติ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยเฉพาะ ยูเนสโกจะถือเป็นการกิจสำคัญในอันที่จะดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานฉบับนี้ และปฏิบัติงานที่จะส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างชาติให้มากขึ้น

๔๕. การเพิ่มเงินช่วยเหลือในระดับนานาชาติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการช่วยเหลือประเทศด้อยพัฒนาให้สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานของประเทศตน เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน ความสัมพันธ์ที่จริงจังและจริงจังทั้งในรูปของความร่วมมือและเจตนารมณ์ที่จะดำเนินงานร่วมกันในระยะยาว จะเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการเพิ่มเงินทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาด้านนี้อย่างจริงจัง องค์กรที่ให้ความร่วมมือทั้งในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี จึงควรจะสนับสนุนงานในระดับชาติ (ดูข้อ ๑) ตามคำขอของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. การวางรูปแบบหรือการปรับแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งระดับชาติและระดับภูมิภาค (ดูข้อ ๑.๑) ซึ่งต้องจัดทำในช่วงต้น ๆ ของทศวรรษที่ ๑๙๙๐ นี้ ประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องขอความช่วยเหลือ

แหล่งทางการเงินและทางวิชาการ โดยเฉพาะในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการจัดประชุมปรึกษาหารือในประเทศ

ข. ความพยายามในระดับชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คุณภาพและสอดคล้องของการจัดการประถมศึกษาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ (ดูข้อ ๑.๓ และ ๒) ควรสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนต่าง ๆ ในท้องถิ่น และองค์กรเอกชนในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและชุมชน

ค. การจัดการประถมศึกษาเพื่อปวงชนให้แก่ประเทศที่ยังมีฐานะเศรษฐกิจด้อยอยู่ หน่วยงานนานาชาติที่จัดสรรเงินช่วยเหลือ ควรพิจารณาหารือเพื่อหาหนทางให้การสนับสนุนในระยะยาวเป็นกรณี ๆ ไป เพื่อช่วยให้ประเทศเหล่านี้สามารถจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้เป็นไปตามกำหนดเวลาที่วางไว้ได้ หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ก็ควรจะทบทวนลักษณะการให้ความช่วยเหลือในปัจจุบัน เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยสนับสนุนโครงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องทุ่มเทเงินทุนและเทคโนโลยีในคราวเดียว แต่ต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณในระยะยาว ด้วยเหตุนี้จึงควรจะทำให้ความสำคัญต่อเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องใช้ประกอบการพิจารณาให้ความร่วมมือพัฒนาการศึกษา มากกว่าที่จะคำนึงถึงเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

ง. โครงการที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของกลุ่มด้อยโอกาส เยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ตลอดจนคนผู้ใหญ่อายุที่มีโอกาสน้อยหรือไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเลย ผู้ร่วมโครงการดังกล่าวจะสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการวางรูปแบบการดำเนินงานมาตรการและกิจกรรมใหม่ ๆ นอกจากนี้จะต้องจัดสรรงบประมาณการศึกษา เพื่อบุคคลบางกลุ่มเป็นกรณีพิเศษ (เช่น สตรี คนยากจนในชนบท และคนพิการ เป็นต้น) เพื่อขยายโอกาสและปรับปรุงบริการการศึกษาที่มีอยู่ให้ดีขึ้น

จ. โครงการการศึกษาสำหรับสตรีและเด็ก โครงการเหล่านี้จะต้องจัดขึ้นเพื่อขจัดการกีดกันทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งทำให้สตรีและเด็กหญิงไม่ได้รับประโยชน์จากระบบการศึกษาที่มีอยู่ และยังคงจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดโอกาสที่ทัดเทียมกันในการดำเนินชีวิตทุกด้านด้วย

ฉ. โครงการการศึกษาสำหรับผู้พหุพหุ โครงการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการระดับสูงแห่งสหประชาชาติสำหรับผู้พหุพหุ และ

องค์การสหประชาชาติว่าด้วยการบรรเทาทุกข์และการทำงานในปาเลสไตน์ จะต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมากมาจุนเจือการดำเนินงานในระยะยาว นอกจากนี้ ประเทศที่รับผู้อพยพก็จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการเงินจากนานาชาติ เพื่อแก้ปัญหาความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้อพยพ ซึ่งรวมทั้งความต้องการด้านการเรียนรู้ด้วย ทั้งนี้ประชาคมโลกสามารถจะช่วยแบ่งเบาภาระดังกล่าว โดยให้ความร่วมมือมากขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนที่อยู่ภายใต้การยึดครอง หรือต้องอยู่กระจัดกระจายเนื่องจากสงครามหรือภัยอื่น ๆ จะสามารถได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะช่วยสงวนรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้

ข. **โครงการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโครงการในประเทศที่มีอัตราการไม่รู้หนังสือสูง (เช่นในเขตแถบทะเลทรายซาฮาราของแอฟริกา) และที่มีประชากรผู้ไม่รู้หนังสือจำนวนมาก เช่นในเอเชียใต้)** ความช่วยเหลืออย่างจริงจังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยลดจำนวนผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือลงได้มาก

ข. **การเพิ่มขีดความสามารถทางการวิจัย การวางแผน และการทดลองด้านนวัตกรรมขนาดเล็ก** โดยที่ความสำเร็จของการดำเนินงานจัด “การศึกษาเพื่อปวงชน” นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละประเทศที่จะวางรูปแบบและดำเนินงานโครงการตามสภาพของแต่ละประเทศ ดังนั้น การเสริมสร้างฐานความรู้ให้เข้มแข็งขึ้นโดยอาศัยผลการวิจัยและบทเรียนที่ได้จากการทดลองและวิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งความสามารถของนักวางแผนที่มีอยู่ของประเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก

๔๖. การประสานงานกับแหล่งเงินทุนภายนอกเพื่อนำมาใช้กับกิจกรรมด้านการศึกษา เป็นหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในระดับประเทศ โดยรัฐบาลจะต้องเป็นผู้นำในการนำทรัพยากรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับความสำคัญของงาน ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานที่จัดสรรเงินทุนสำหรับการพัฒนา ควรจะหารูปแบบความร่วมมือใหม่ ๆ ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยหารือร่วมกับรัฐบาลและสถาบันที่เกี่ยวข้องและเข้าไปร่วมกิจกรรมที่แต่ละภูมิภาคริเริ่มขึ้น เช่น คณะทำงานของกลุ่มประเทศผู้บริจาคเพื่อการศึกษาในแอฟริกา นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนากิจกรรมในทำนองเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานสนับสนุนด้านเงินทุนและประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถร่วมมือกันวางรูปแบบโครงการร่วมระหว่างประเทศและเจรจาทำความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือด้านการเงิน

๓.๔ การปรึกษาหารือด้านนโยบาย

๔๗. รูปแบบและช่องทางของการสื่อสารและการประชุมเพื่อปรึกษากัน

ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่นั้น จะต้องนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๙๐ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงของนานาประเทศ ดังที่ปรากฏในกรอบการดำเนินงานฉบับนี้ รูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอาจทำได้ในลักษณะของการประชุมซึ่งอาจเป็นการประชุมระดับโลก เช่น การประชุมนานาชาติด้านการศึกษา ซึ่งจัดทำขึ้นทุก ๆ ๒ ปี หรือการประชุมอื่น ๆ ในระดับภูมิภาค กลุ่มประเทศหรือกลุ่มผู้ร่วมงาน และควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนผลการประชุมตลอดจนคำปรึกษาหารือต่าง ๆ ระหว่างกันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

๔๘. นอกจากนี้ เพื่อให้การริเริ่มงานการศึกษาเพื่อปวงชนดำเนินการต่อไปได้ด้วยดี และขยายวงกว้างขึ้น ประชาคมโลกควรจะวางระบบการจัดการที่เหมาะสมที่จะกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยใช้กลไกที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อ

๑. ดำเนินการเรียกร้องให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนต่อไปจากรากฐานที่วางไว้ในการประชุมระดับโลกครั้งนี้

๒. อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามเป้าหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แต่ละประเทศตั้งไว้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับความต้องการด้านทรัพยากรและการจัดการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จ

๓. สนับสนุนให้หน่วยงานและองค์กรใหม่ ๆ ได้เข้าร่วมกิจกรรมระดับโลก และ

๔. กระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจังในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานสำหรับทศวรรษหน้า

(ค.ศ. ๑๙๙๐ - ๑๙๙๙)

๔๙. ในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานระยะกลางแต่ละประเทศจะจัดทำตารางเวลาเพื่อประสานและกำหนดระยะเวลาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ก็จะต้องมีตารางเวลาการดำเนินงานเช่นกัน เพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตรงตามกำหนด กำหนดการต่อไปนี้จะช่วยชี้แนะขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ

สำหรับช่วงทศวรรษหน้า (ค.ศ. ๑๙๙๐ - ๑๙๙๙) ซึ่งขั้นตอนการดำเนินงานบางขั้นอาจต้องเหลื่อมล้ำกันบ้าง และการกำหนดวันเวลาอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละประเทศและแต่ละองค์กรต่อไป

๑. รัฐและองค์กรต่าง ๆ จะต้องกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนและจัดทำหรือปรับปรุงแผนปฏิบัติงานให้สมบูรณ์และทันสมัย (ดูข้อ ๑.๑) วางมาตรการที่จะสร้างเสริมบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการสนับสนุนนโยบาย (ดูข้อ ๑.๒) จัดทำนโยบายเพื่อปรับปรุงให้โครงการและบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างสอดคล้องมีคุณภาพ เสมอภาค และมีประสิทธิภาพ (ดูข้อ ๑.๓) วางรูปแบบวิธีการที่จะปรับปรุงข้อมูลข่าวสารและสื่อต่าง ๆ ให้ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (ดูข้อ ๑.๔) ตลอดจนระดมทรัพยากรและความร่วมมือในระดับปฏิบัติ (ดูข้อ ๑.๖) ทั้งนี้โดยองค์กรต่าง ๆ ในระดับนานาชาติอาจให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่าง ๆ ทั้งโดยตรงและในลักษณะความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อให้ขั้นตอนการเตรียมการเสร็จสมบูรณ์ (ค.ศ. ๑๙๙๐ - ๑๙๙๑)

๒. หน่วยงานพัฒนาจะต้องวางนโยบายและแผนในช่วงทศวรรษหน้านี้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่จะให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในระยะยาวสำหรับการดำเนินงานของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งเพิ่มความช่วยเหลือด้านการเงินและวิชาการให้เหมาะสม (ดูข้อ ๓.๓) ทุกฝ่ายจะต้องใช้และส่งเสริมกลไกที่มีอยู่ เพื่อสนับสนุนการปรึกษาหารือ และการประสานความร่วมมือ ตลอดจนกำหนดแนวทางในการติดตามผลความก้าวหน้าของงานทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ (ค.ศ. ๑๙๙๐ - ๑๙๙๓)

๓. ในระยะแรกของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน กลุ่มผู้ประสานงานระดับชาติจะต้องคอยติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนและเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขแผนงานให้เหมาะสม จะต้องมีการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ (ค.ศ. ๑๙๙๐ - ๑๙๙๕)

๔. รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ จะต้องประเมินผลการปฏิบัติงานในช่วงกลางโครงการและปรับเปลี่ยนแผนตามที่เห็นสมควร รัฐบาล องค์กร และหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ จะต้องจัดให้มีการทบทวนนโยบายในระดับภูมิภาคและระดับโลกด้วย (ค.ศ. ๑๙๙๕ - ๑๙๙๖)

๕. ในระยะที่สองของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในระดับภูมิภาคและนานาชาตินั้น หน่วยงานพัฒนาจะปรับแผนตามที่เห็นสมควรและเพิ่มความช่วยเหลือสำหรับการดำเนินงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (ค.ศ. ๑๙๙๖ - ๒๐๐๐)

๖. รัฐบาล องค์กร และหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ จะต้องประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งหมด และทบทวนนโยบายในภาพรวม ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก (ค.ศ. ๒๐๐๐ - ๒๐๑๑)

๕๐. เวลานี้จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดที่จะแสดงปณิธานอันมุ่งมั่นในอันที่จะทุ่มเทกำลังความสามารถในระยะยาว เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคน ความพยายามที่จะให้การศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานนี้จะต้องอาศัยการลงทุนด้านทรัพยากรให้มากขึ้น และด้วยความรอบคอบยิ่งกว่าเดิม ซึ่งจะยังประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ภารกิจที่ทำทลายโลกเราทุกวันนี้จะลุล่วงไปด้วยดีได้ก็ด้วยความมุ่งมั่น อดสาหะของประชาคมโลกที่จะก้าวไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อปวงชน

รายชื่อคณะผู้จัดทำ

พิจารณาเนื้อหา

ดร.อดุล

วิเชียรเจริญ

ดร.เรือง

เจริญชัย

ดร.พนม

พงษ์ไพบุลย์

ดร.วิชัย

ตันศิริ

ดร.วไล

ณ ป้อมเพชร

ดร.เจือจันทร์

จงสถิตอยู่

ดร.ฉันทวิทย์

สุชาติานนท์

ดร.สีลาภรณ์

นาครพรรพ

แปล

ทิพวรรณ

บุญช่วย

พรทิพย์

กาญจนนิต

เรียบเรียง

ทิพวรรณ

บุญช่วย

วันทนีย์

ไทยเที่ยง

พรทิพย์

กาญจนนิต

ประสานงานการพิมพ์

สุธิดา

จุลจาวริตต์

WCEFA
New York, April 1990

Original: English

WORLD DECLARATION ON EDUCATION FOR ALL

and

FRAMEWORK FOR ACTION TO MEET BASIC LEARNING NEEDS

Adopted by the

**World Conference on Education for All
*Meeting Basic Learning Needs***

Jomtien, Thailand
5-9 March 1990

Published by
the Inter-Agency Commission
(UNDP, UNESCO, UNICEF, WORLD BANK)
for the
World Conference on Education for All

UNICEF House
Three United Nations Plaza
New York, N.Y. 10017
U.S.A.

First printing: April 1990

This publication may be freely quoted and reproduced.

This volume contains the texts of the two documents adopted by the World Conference on Education for All (Jomtien, Thailand, 5-9 March 1990), convened jointly by the executive heads of the United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Programme (UNDP), the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) and the World Bank. The Conference was co-sponsored by an additional 18 governments and organizations, and was hosted by the Royal Government of Thailand.

The *World Declaration on Education for All* and the *Framework for Action to Meet Basic Learning Needs* are products of a wide and systematic process of consultation conducted from October 1989 through January 1990 under the auspices of the Inter-Agency Commission established to organize the World Conference. Earlier drafts of the documents were discussed at nine regional and three international consultations that brought together a wide range of experts and representatives from various government ministries, intergovernmental and nongovernmental organizations, multilateral and bilateral development agencies, and research institutes. The elected rapporteurs of the regional consultations met as a working group to advise the Inter-Agency Commission regarding the revision of the two texts for submission to the World Conference.

Some 1,500 participants met in Jomtien. Delegates from 155 governments, including policy-makers and specialists in education and other major sectors, together with officials and specialists representing some 20 intergovernmental bodies and 150 nongovernmental organizations, discussed major aspects of Education for All in 48 roundtables and a plenary commission. A drafting committee elected by the Conference examined the revised texts together with draft amendments submitted by delegates. The texts of the documents as amended by the drafting committee were adopted by acclamation at the closing plenary session of the Conference on 9 March 1990.

These documents thus represent a worldwide consensus on an expanded vision of basic education and a renewed commitment to ensure that the basic learning needs of all children, youth and adults are met effectively in all countries. I wish to urge readers who could not participate in the World Conference to join this consensus and act, through their respective spheres of responsibility, to make the goals of the *World Declaration* and the *Framework for Action* a reality.

Wadi D. Haddad
Executive Secretary
Inter-Agency Commission
World Conference on Education for All

World Declaration on Education for all

Meeting Basic Learning Needs

PREAMBLE

More than 40 years ago, the nations of the world, speaking through the Universal Declaration of Human Rights, asserted that "everyone has a right to education". Despite notable efforts by countries around the globe to ensure the right to education for all, the following realities persist:

- More than 100 million children, including at least 60 million girls, have no access to primary schooling;
- More than 960 million adults, two-thirds of whom are women, are illiterate, and functional illiteracy is a significant problem in all countries, industrialized and developing;
- More than one-third of the world's adults have no access to the printed knowledge, new skills and technologies that could improve the quality of their lives and help them shape, and adapt to, social and cultural change; and
- More than 100 million children and countless adults fail to complete basic education programmes; millions more satisfy the attendance requirements but do not acquire essential knowledge and skills;

At the same time, the world faces daunting problems, notably: mounting debt burdens, the threat of economic stagnation and decline, rapid population growth, widening economic disparities among and within nations, war, occupation, civil strife, violent crime, the preventable deaths of millions of children and widespread environmental degradation. These problems constrain efforts to meet basic learning needs, while the lack of basic education among a significant proportion of the population prevents societies from addressing such problems with strength and purpose.

These problems have led to major setbacks in basic education in the 1980s in many of the least developed countries. In some other countries, economic growth has been available to finance education expansion, but even so, many millions remain in poverty and unschooled or illiterate. In certain industrialized countries, too, cut-backs in government expenditure over the 1980s have led to the deterioration of education.

2 World Declaration on Education for All

Yet the world is also at the threshold of a new century, with all its promise and possibilities. Today, there is genuine progress toward peaceful detente and greater cooperation among nations. Today, the essential rights and capacities of women are being realized. Today, there are many useful scientific and cultural developments. Today, the sheer quantity of information available in the world – much of it relevant to survival and basic well-being – is exponentially greater than that available only a few years ago, and the rate of its growth is accelerating. This includes information about obtaining more life-enhancing knowledge – or learning how to learn. A synergistic effect occurs when important information is coupled with another modern advance – our new capacity to communicate.

These new forces, when combined with the cumulative experience of reform, innovation, research and the remarkable educational progress of many countries, make the goal of basic education for all – for the first time in history – an attainable goal.

Therefore, we participants in the World Conference on Education for All, assembled in Jomtien, Thailand, from 5 to 9 March, 1990:

Recalling that education is a fundamental right for all people, women and men, of all ages, throughout our world;

Understanding that education can help ensure a safer, healthier, more prosperous and environmentally sound world, while simultaneously contributing to social, economic, and cultural progress, tolerance, and international cooperation;

Knowing that education is an indispensable key to, though not a sufficient condition for, personal and social improvement;

Recognizing that traditional knowledge and indigenous cultural heritage have a value and validity in their own right and a capacity to both define and promote development;

Acknowledging that, overall, the current provision of education is seriously deficient and that it must be made more relevant and qualitatively improved, and made universally available;

Recognizing that sound basic education is fundamental to the strengthening of higher levels of education and of

scientific and technological literacy and capacity and thus to self-reliant development; and

Recognizing the necessity to give to present and coming generations an expanded vision of, and a renewed commitment to, basic education to address the scale and complexity of the challenge;

proclaim the following

*World Declaration on Education for All:
Meeting Basic Learning Needs.*

EDUCATION FOR ALL: THE PURPOSE

ARTICLE 1 • MEETING BASIC LEARNING NEEDS

1. Every person — child, youth and adult — shall be able to benefit from educational opportunities designed to meet their basic learning needs. These needs comprise both essential learning tools (such as literacy, oral expression, numeracy, and problem solving) and the basic learning content (such as knowledge, skills, values, and attitudes) required by human beings to be able to survive, to develop their full capacities, to live and work in dignity, to participate fully in development, to improve the quality of their lives, to make informed decisions, and to continue learning. The scope of basic learning needs and how they should be met varies with individual countries and cultures, and inevitably, changes with the passage of time.

2. The satisfaction of these needs empowers individuals in any society and confers upon them a responsibility to respect and build upon their collective cultural, linguistic and spiritual heritage, to promote the education of others, to further the cause of social justice, to achieve environmental protection, to be tolerant towards social, political and religious systems which differ from their own, ensuring that commonly accepted humanistic values and human rights are upheld, and to work for international peace and solidarity in an interdependent world.

3. Another and no less fundamental aim of educational development is the transmission and enrichment of common cultural and moral values. It is in these values that the individual and society find their identity and worth.

4. Basic education is more than an end in itself. It is the foundation for lifelong learning and human development on which countries

4 World Declaration on Education for All

may build, systematically, further levels and types of education and training.

EDUCATION FOR ALL: AN EXPANDED VISION AND A RENEWED COMMITMENT

ARTICLE 2 • SHAPING THE VISION

1. To serve the basic learning needs of all requires more than a recommitment to basic education as it now exists. What is needed is an “expanded vision” that surpasses present resource levels, institutional structures, curricula, and conventional delivery systems while building on the best in current practices. New possibilities exist today which result from the convergence of the increase in information and the unprecedented capacity to communicate. We must seize them with creativity and a determination for increased effectiveness.

2. As elaborated in Articles 3-7, the expanded vision encompasses:

- Universalizing access and promoting equity;
- Focussing on learning;
- Broadening the means and scope of basic education;
- Enhancing the environment for learning;
- Strengthening partnerships.

3. The realization of an enormous potential for human progress and empowerment is contingent upon whether people can be enabled to acquire the education and the start needed to tap into the ever-expanding pool of relevant knowledge and the new means for sharing this knowledge.

ARTICLE 3 • UNIVERSALIZING ACCESS AND PROMOTING EQUITY

1. Basic education should be provided to all children, youth and adults. To this end, basic education services of quality should be expanded, and consistent measures must be taken to reduce disparities.

2. For basic education to be equitable, all children, youth and adults must be given the opportunity to achieve and maintain an acceptable level of learning.

3. The most urgent priority is to ensure access to, and improve the quality of, education for girls and women, and to remove every obstacle that hampers their active participation. All gender stereotyping in education should be eliminated.

4. An active commitment must be made to removing educational disparities. Underserved groups – the poor; street and working children; rural and remote populations; nomads and migrant workers; indigenous peoples; ethnic, racial, and linguistic minorities; refugees; those displaced by war; and people under occupation – should not suffer any discrimination in access to learning opportunities.

5. The learning needs of the disabled demand special attention. Steps need to be taken to provide equal access to education to every category of disabled persons as an integral part of the education system.

ARTICLE 4 • FOCUSING ON LEARNING ACQUISITION

Whether or not expanded educational opportunities will translate into meaningful development – for an individual or for society – depends ultimately on whether people actually learn as a result of those opportunities, i.e., whether they incorporate useful knowledge, reasoning ability, skills, and values. The focus of basic education must, therefore, be on actual learning acquisition and outcome, rather than exclusively upon enrolment, continued participation in organized programmes and completion of certification requirements. Active and participatory approaches are particularly valuable in assuring learning acquisition and allowing learners to reach their fullest potential. It is, therefore, necessary to define acceptable levels of learning acquisition for educational programmes and to improve and apply systems of assessing learning achievement.

ARTICLE 5 • BROADENING THE MEANS AND SCOPE OF BASIC EDUCATION

The diversity, complexity, and changing nature of basic learning needs of children, youth and adults necessitates broadening and constantly redefining the scope of basic education to include the following components:

- *Learning begins at birth.* This calls for early childhood care and initial education. These can be provided through

arrangements involving families, communities, or institutional programmes, as appropriate.

- *The main delivery system for the basic education of children outside the family is primary schooling.* Primary education must be universal, ensure that the basic learning needs of all children are satisfied, and take into account the culture, needs, and opportunities of the community. Supplementary alternative programmes can help meet the basic learning needs of children with limited or no access to formal schooling, provided that they share the same standards of learning applied to schools, and are adequately supported.
- *The basic learning needs of youth and adults are diverse and should be met through a variety of delivery systems.* Literacy programmes are indispensable because literacy is a necessary skill in itself and the foundation of other life skills. Literacy in the mother-tongue strengthens cultural identity and heritage. Other needs can be served by: skills training, apprenticeships, and formal and non-formal education programmes in health, nutrition, population, agricultural techniques, the environment, science, technology, family life, including fertility awareness, and other societal issues.
- *All available instruments and channels of information, communications, and social action could be used to help convey essential knowledge and inform and educate people on social issues.* In addition to the traditional means, libraries, television, radio and other media can be mobilized to realize their potential towards meeting basic education needs of all.

These components should constitute an integrated system – complementary, mutually reinforcing, and of comparable standards, and they should contribute to creating and developing possibilities for lifelong learning.

ARTICLE 6 • ENHANCING THE ENVIRONMENT FOR LEARNING

Learning does not take place in isolation. Societies, therefore, must ensure that all learners receive the nutrition, health care, and general physical and emotional support they need in order to participate actively in and benefit from their education. Knowledge and skills that will enhance the learning environment of children

should be integrated into community learning programmes for adults. The education of children and their parents or other caretakers is mutually supportive and this interaction should be used to create, for all, a learning environment of vibrancy and warmth.

ARTICLE 7 • STRENGTHENING PARTNERSHIPS

National, regional, and local educational authorities have a unique obligation to provide basic education for all, but they cannot be expected to supply every human, financial or organizational requirement for this task. **New and revitalized partnerships at all levels will be necessary:** partnerships among all sub-sectors and forms of education, recognizing the special role of teachers and that of administrators and other educational personnel; partnerships between education and other government departments, including planning, finance, labour, communications, and other social sectors; partnerships between government and non-governmental organizations, the private sector, local communities, religious groups, and families. The recognition of the vital role of both families and teachers is particularly important. In this context, the terms and conditions of service of teachers and their status, which constitute a determining factor in the implementation of education for all, must be urgently improved in all countries in line with the joint ILO/UNESCO Recommendation Concerning the Status of Teachers (1966). Genuine partnerships contribute to the planning, implementing, managing and evaluating of basic education programmes. When we speak of "an expanded vision and a renewed commitment", partnerships are at the heart of it.

EDUCATION FOR ALL: THE REQUIREMENTS

ARTICLE 8 • DEVELOPING A SUPPORTING POLICY CONTEXT

1. **Supportive policies in the social, cultural, and economic sectors are required in order to realize the full provision and utilization of basic education for individual and societal improvement.** The provision of basic education for all depends on political commitment and political will backed by appropriate fiscal measures and reinforced by educational policy reforms and institutional strengthening. Suitable economic, trade, labour, employment and health policies will enhance learners' incentives and contributions to societal development.

8 World Declaration on Education for All

2. Societies should also insure a strong intellectual and scientific environment for basic education. This implies improving higher education and developing scientific research. Close contact with contemporary technological and scientific knowledge should be possible at every level of education.

ARTICLE 9 • MOBILIZING RESOURCES

1. **If the basic learning needs of all are to be met through a much broader scope of action than in the past, it will be essential to mobilize existing and new financial and human resources, public, private and voluntary.** All of society has a contribution to make, recognizing that time, energy and funding directed to basic education are perhaps the most profound investment in people and in the future of a country which can be made.

2. Enlarged public-sector support means drawing on the resources of all the government agencies responsible for human development, through increased absolute and proportional allocations to basic education services with the clear recognition of competing claims on national resources of which education is an important one, but not the only one. Serious attention to improving the efficiency of existing educational resources and programmes will not only produce more, it can also be expected to attract new resources. The urgent task of meeting basic learning needs may require a reallocation between sectors, as, for example, a transfer from military to educational expenditure. Above all, special protection for basic education will be required in countries undergoing structural adjustment and facing severe external debt burdens. Today, more than ever, education must be seen as a fundamental dimension of any social, cultural, and economic design.

ARTICLE 10 • STRENGTHENING INTERNATIONAL SOLIDARITY

1. **Meeting basic learning needs constitutes a common and universal human responsibility. It requires international solidarity and equitable and fair economic relations in order to redress existing economic disparities.** All nations have valuable knowledge and experiences to share for designing effective educational policies and programmes.

2. Substantial and long-term increases in resources for basic education will be needed. The world community, including intergovern-

mental agencies and institutions, has an urgent responsibility to alleviate the constraints that prevent some countries from achieving the goal of education for all. It will mean the adoption of measures that augment the national budgets of the poorest countries or serve to relieve heavy debt burdens. Creditors and debtors must seek innovative and equitable formulae to resolve these burdens, since the capacity of many developing countries to respond effectively to education and other basic needs will be greatly helped by finding solutions to the debt problem.

3. Basic learning needs of adults and children must be addressed wherever they exist. Least developed and low-income countries have special needs which require priority in international support for basic education in the 1990s.

4. All nations must also work together to resolve conflicts and strife, to end military occupations, and to settle displaced populations, or to facilitate their return to their countries of origin, and ensure that their basic learning needs are met. Only a stable and peaceful environment can create the conditions in which every human being, child and adult alike, may benefit from the goals of this Declaration.

We, the participants in the World Conference on Education for All, reaffirm the right of all people to education. This is the foundation of our determination, singly and together, to ensure education for all.

We commit ourselves to act cooperatively through our own spheres of responsibility, taking all necessary steps to achieve the goals of education for all. Together we call on governments, concerned organizations and individuals to join in this urgent undertaking.

The basic learning needs of all can and must be met. There can be no more meaningful way to begin the International Literacy Year, to move forward the goals of the United Nations Decade of Disabled Persons (1983-92), the World Decade for Cultural Development (1988-97), the Fourth United Nations Development Decade (1991-2000), of the Convention on the Elimination of Discrimination against Women and the Forward Looking Strategies for the Advancement of Women, and of the Convention on the Rights of the Child. There has never been a

10 World Declaration on Education for All

more propitious time to commit ourselves to providing basic learning opportunities for all the people of the world.

We adopt, therefore, this *World Declaration on Education for All: Meeting Basic Learning Needs* and agree on the *Framework for Action to Meet Basic Learning Needs*, to achieve the goals set forth in this *Declaration*.

Framework for Action to Meet Basic Learning Needs

Guidelines for Implementing the World Declaration on Education for All

Introduction	1
Goals and Targets	2
Principles of Action	4
1. Priority Action at National Level	5
1.1 Assessing Needs and Planning Action	6
1.2 Developing a Supportive Policy Environment	7
1.3 Designing Policies to Improve Basic Education	7
1.4 Improving Managerial, Analytical and Technological Capacities	9
1.5 Mobilizing Information and Communication Channels	10
1.6 Building Partnerships and Mobilizing Resources	10
2. Priority Action at Regional Level	12
2.1 Exchanging Information, Experience and Expertise	13
2.2 Undertaking Joint Activities	14
3. Priority Action at World Level	15
3.1 Cooperation within the International Context	15
3.2 Enhancing National Capacities	16
3.3 Providing Sustained Long-term Support for National and Regional Actions	16
3.4 Consultations on Policy Issues	19
Indicative Phasing of Implementation for the 1990s	20

INTRODUCTION

1. This *Framework for Action to Meet Basic Learning Needs* derives from the *World Declaration on Education for All*, adopted by the World Conference on Education for All, which brought together representatives of governments, international and bilateral development agencies, and non-governmental organizations. Based on the best collective knowledge and the commitment of these partners, the *Framework* is intended as a reference and guide for national governments, international organizations, bilateral aid agencies, non-governmental organizations (NGOs), and all those committed to the goal of Education for All, in formulating their own plans of action for implementing the *World Declaration*. It describes three broad levels of concerted action: (i) direct action within individual countries, (ii) co-operation among groups of countries sharing certain characteristics and concerns, and (iii) multilateral and bilateral co-operation in the world community.

2. Individual countries and groups of countries, as well as international, regional and national organizations, may use the *Framework* to develop their own specific plans of action and programmes in line with their particular objectives, mandates and constituencies. This indeed has been the case in the ten-year experience of the UNESCO Major Project on Education for Latin America and the Caribbean. Further examples of such related initiatives are the UNESCO Plan of Action for the Eradication of Illiteracy by the Year 2000, adopted by the UNESCO General Conference at its 25th session (1989); the ISESCO Special Programme (1990-2000); the current review by the World Bank of its policy for primary education; and USAID's programme for Advancing Basic Education and Literacy. Insofar as such plans of action, policies and programmes are consistent with this Framework, efforts throughout the world to meet basic learning needs will converge and facilitate co-operation.

3. While countries have many common concerns in meeting the basic learning needs of their populations, these concerns do, of course, vary in nature and intensity from country to country depending on the actual status of basic education, as well as the cultural and socio-economic context. Globally, by the year 2000, if enrolment rates remain at current levels, there will be more than 160 million children without access to primary schooling simply because of population growth. In much of sub-Saharan Africa and in many low income countries elsewhere, the provision of universal primary education for rapidly growing numbers of children remains a

2 Framework for Action

long-term challenge. Despite progress in promoting adult literacy, most of these same countries still have high illiteracy rates, while the numbers of functionally illiterate adults continue to grow and constitute a major social problem in much of Asia and the Arab States, as well as in Europe and North America. Many people are denied equal access on grounds of race, gender, language, disability, ethnic origin, or political convictions. In addition, high drop-out rates and poor learning achievement are commonly recognized problems throughout the world. These very general characterizations illustrate the need for decisive action on a large scale, with clear goals and targets.

GOALS AND TARGETS

4. The **ultimate goal** affirmed by the *World Declaration on Education for All* is to meet the basic learning needs of all children, youth, and adults. The long-term effort to attain that goal can be maintained more effectively if **intermediate goals** are established and progress toward these goals is measured. Appropriate authorities at the national and subnational levels may establish such intermediate goals, taking into account the objectives of the *Declaration* as well as overall national development goals and priorities.

5. Intermediate goals can usefully be formulated as specific targets within national and subnational plans for educational development. Such targets usually (i) specify expected attainments and outcomes in reference to terminal performance specifications within an appropriate time-frame, (ii) specify priority categories (e.g., the poor, the disabled), and (iii) are formulated in terms such that progress toward them can be observed and measured. These targets represent a “floor” (but not a “ceiling”) for the continued development of education programmes and services.

6. Time-bound targets convey a sense of urgency and serve as a reference against which indices of implementation and accomplishment can be compared. As societal conditions change, plans and targets can be reviewed and updated. Where basic education efforts must be focussed to meet the needs of specific social groups or population categories, linking targets to such priority categories of learners can help to maintain the attention of planners, practitioners and evaluators on meeting the needs of these learners. Observable and measurable targets assist in the objective evaluation of progress.

7. Targets need not be based solely on current trends and resources. Initial targets can reflect a realistic appraisal of the possibilities presented by the *Declaration* to mobilize additional human,

organizational, and financial capacities within a cooperative commitment to human development. Countries with low literacy and school enrolment rates, and very limited national resources, will need to make hard choices in establishing national targets within a realistic timeframe.

8. Countries may wish to set their own targets for the 1990s in terms of the following proposed dimensions:

1. Expansion of early childhood care and developmental activities, including family and community interventions, **especially** for poor, disadvantaged and disabled children;
2. Universal access to, and completion of, primary education (or whatever higher level of education is considered as "basic") by the year 2000;
3. Improvement in learning achievement such that an agreed percentage of an appropriate age cohort (e.g., 80 percent of 14 year-olds) attains or surpasses a defined level of necessary learning achievement;
4. Reduction of the adult illiteracy rate (the appropriate age group to be determined in each country) to, say, one-half its 1990 level by the year 2000, with sufficient emphasis on female literacy to significantly reduce the current disparity between male and female illiteracy rates;
5. Expansion of provisions of basic education and training in other essential skills required by youth and adults, with programme effectiveness assessed in terms of behavioural changes and impacts on health, employment and productivity;
6. Increased acquisition by individuals and families of the knowledge, skills and values required for better living and sound and sustainable development, made available through all education channels including the mass media, other forms of modern and traditional communication, and social action, with effectiveness assessed in terms of behavioural change.

9. Levels of performance in the above should be established, when possible. These should be consistent with the focus of basic education both on universalization of access and on learning acquisition, as

joint and inseparable concerns. In all cases, the performance targets should include equity by gender. However, setting levels of performance and of the proportions of participants who are expected to reach these levels in specific basic education programmes must be an autonomous task of individual countries.

PRINCIPLES OF ACTION

10. The first step consists in identifying, preferably through an active participatory process involving groups and the community, the traditional learning systems which exist in the society, and the actual demand for basic education services, whether expressed in terms of formal schooling or non-formal education programmes. Addressing the basic learning needs of all means: early childhood care and development opportunities; relevant, quality primary schooling or equivalent out-of-school education for children; and literacy, basic knowledge and life skills training for youth and adults. It also means capitalizing on the use of traditional and modern information media and technologies to educate the public on matters of social concern and to support basic education activities. These complementary components of basic education need to be designed to ensure equitable access, sustained participation, and effective learning achievement. Meeting basic learning needs also involves action to enhance the family and community environments for learning and to correlate basic education and the larger socio-economic context. The complementarity and synergistic effects of related human resources investments in population, health and nutrition should be recognized.

11. Because basic learning needs are complex and diverse, meeting them requires multisectoral strategies and action which are integral to overall development efforts. Many partners must join with the education authorities, teachers, and other educational personnel in developing basic education if it is to be seen, once again, as the responsibility of the entire society. This implies the active involvement of a wide range of partners – families, teachers, communities, private enterprises (including those involved in information and communication), government and non-governmental organizations, institutions, etc. – in planning, managing and evaluating the many forms of basic education.

12. Current practices and institutional arrangements for delivering basic education, and the existing mechanisms for co-operation in this regard, should be carefully evaluated before new institutions or mechanisms are created. Rehabilitating dilapidated schools and

improving the training and working conditions of teachers and literacy workers, building on existing learning schemes, are likely to bring greater and more immediate returns on investment than attempts to start afresh.

13. Great potential lies in possible joint actions with non-governmental organizations on all levels. These autonomous bodies, while advocating independent and critical public views, might play roles in monitoring, research, training and material production for the sake of non-formal and life-long educational processes.

14. The primary purpose of bilateral and multilateral co-operation should appear in a true spirit of partnership — it should not be to transplant familiar models, but to help develop the endogenous capacities of national authorities and their in-country partners to meet basic learning needs effectively. Action and resources should be used to strengthen essential features of basic education services, focussing on managerial and analytical capacities, which can stimulate further developments. International co-operation and funding can be particularly valuable in supporting major reforms or sectoral adjustments, and in helping to develop and test innovative approaches to teaching and management, where new approaches need to be tried and/or extraordinary levels of expenditure are involved and where knowledge of relevant experiences elsewhere can often be useful.

15. International co-operation should give priority to the countries currently least able to meet the basic learning needs of their populations. It should also help countries redress their internal disparities in educational opportunity. Because two-thirds of illiterate adults and out-of-school children are female, wherever such inequities exist, a most urgent priority is to improve access to education for girls and women, and to remove every obstacle that hampers their active participation.

1. PRIORITY ACTION AT NATIONAL LEVEL

16. Progress in meeting the basic learning needs of all will depend ultimately on the actions taken within individual countries. While regional and international co-operation and financial assistance can support and facilitate such actions, government authorities, communities and their several in-country partners are the key agents for improvement, and national governments have the main responsibility for coordinating the effective use of internal and external resources. Given the diversity of countries' situations, capacities and development plans and goals, this *Framework* can only suggest certain areas

6 Framework for Action

that merit priority attention. Each country will determine for itself what specific actions beyond current efforts may be necessary in each of the following areas.

1.1 ASSESSING NEEDS AND PLANNING ACTION

17. To achieve the targets set for itself, each country is encouraged to develop or update comprehensive and long-term plans of action (from local to national levels) to meet the learning needs it has defined as "basic". Within the context of existing education-sector and general development plans and strategies, a plan of action for basic education for all will necessarily be multisectoral, to guide activities in the sectors involved (e.g., education, information, communications/media, labour, agriculture, health). Models of strategic planning, by definition, vary. However, most of them involve constant adjustments among objectives, resources, actions, and constraints. At the national level, objectives are normally couched in broad terms and central government resources are also determined, while actions are taken at the local level. Thus, local plans in the same national setting will naturally differ not only in scope but in content. National and subnational frameworks and local plans should allow for varying conditions and circumstances. These might, therefore, specify:

- studies for the evaluation of existing systems (analysis of problems, failures and successes);
- the basic learning needs to be met, including cognitive skills, values, attitudes, as well as subject knowledge;
- the languages to be used in education
- means to promote the demand for, and broadscale participation in, basic education;
- modalities to mobilize family and local community support;
- targets and specific objectives;
- the required capital and recurrent resources, duly costed, as well as possible measures for cost effectiveness;
- indicators and procedures to be used to monitor progress in reaching the targets;
- priorities for using resources and for developing services and programmes over time;
- the priority groups that require special measures;

- the kinds of expertise required to implement the plan;
- institutional and administrative arrangements needed;
- modalities for ensuring information sharing among formal and other basic education programmes; and
- an implementation strategy and timetable.

1.2 DEVELOPING A SUPPORTIVE POLICY ENVIRONMENT

18. A multisectoral plan of action implies adjustments to sectoral policies so that sectors interact in a mutually supportive and beneficial manner in line with the country's overall development goals. Action to meet basic learning needs should be an integral part of a country's national and subnational development strategies, which should reflect the priority given to human development. Legislative and other measures may be needed to promote and facilitate co-operation among the various partners involved. Advocacy and public information about basic education are important in creating a supportive policy environment at national, subnational and local levels.

19. Four specific steps that merit attention are: (i) initiation of national and subnational level activities to create a broad, public recommitment to the goal of education for all; (ii) reduction of inefficiency in the public sector and exploitative practices in the private sector; (iii) provision of improved training for public administrators and of incentives to retain qualified women and men in public service; and (iv) provision of measures to encourage wider participation in the design and implementation of basic education programmes.

1.3 DESIGNING POLICIES TO IMPROVE BASIC EDUCATION

20. The preconditions for educational quality, equity and efficiency, are set in the early childhood years, making attention to early childhood care and development essential to the achievement of basic education goals. Basic education must correspond to actual needs, interests, and problems of the participants in the learning process. The relevance of curricula could be enhanced by linking literacy and numeracy skills and scientific concepts with learners' concerns and earlier experiences, for example, nutrition, health, and work. While many needs vary considerably within and among countries, and there-

fore much of a curriculum should be sensitive to local conditions, there are also many universal needs and shared concerns which should be addressed in education curricula and in educational messages. Issues such as protecting the environment, achieving a balance between population and resources, slowing the spread of AIDS, and preventing drug abuse are everyone's issues.

21. Specific strategies addressed to improve the conditions of schooling may focus on: learners and the learning process, personnel (teachers, administrators, others), curriculum and learning assessment, materials and physical facilities. Such strategies should be conducted in an integrated manner; their design, management, and evaluation should take into account the acquisition of knowledge and problem-solving skills as well as the social, cultural, and ethical dimensions of human development. Depending on the outcomes desired, teachers have to be trained accordingly, whilst benefiting from in-service programmes as well as other incentives of opportunity which put a premium on the achievement of these outcomes; curriculum and assessment must reflect a variety of criteria while materials – and conceivably buildings and facilities as well – must be adapted along the same lines. In some countries, the strategy may include ways to improve conditions for teaching and learning such that absenteeism is reduced and learning time increased. In order to meet the educational needs of groups not covered by formal schooling, appropriate strategies are needed for non-formal education. These include, but go far beyond, the aspects described above, and may also give special attention to the need for coordination with other forms of education, to the support of all interested partners, to sustained financial resources and to full community participation. An example for such an approach applied to literacy can be found in UNESCO's *Plan of Action for the Eradication of Illiteracy by the Year 2000*. Other strategies still may rely on the media to meet the broader education needs of the entire community. Such strategies need to be linked to formal education, non-formal education or a combination of both. The use of the communications media holds a tremendous potential to educate the public and to share important information among those who need to know.

22. Expanding access to basic education of satisfactory quality is an effective way to improve equity. Ensuring that girls and women stay involved in basic education activities until they have attained at least the agreed necessary level of learning, can be encouraged through special measures designed, wherever possible, in consultation with them. Similar approaches are necessary to expand learning opportunities for various disadvantaged groups.

23. Efficiency in basic education does not mean providing education at the lowest cost, but rather the most effective use of all resources (human, organizational, and financial) to produce the desired levels of access and of necessary learning achievement. The foregoing considerations of relevance, quality, and equity are not alternatives to efficiency but represent the specific conditions within which efficiency should be attained. For some programmes, efficiency will require more, not fewer, resources. However, if existing resources can be used by more learners or if the same learning targets can be reached at a lower cost per learner, then the capacity of basic education to meet the targets of access and achievement for presently underserved groups can be increased.

1.4 IMPROVING MANAGERIAL, ANALYTICAL AND TECHNOLOGICAL CAPACITIES

24. Many kinds of expertise and skills will be needed to carry out these initiatives. Managerial and supervisory personnel, as well as planners, school architects, teacher educators, curriculum developers, researchers, analysts, etc., are important for any strategy to improve basic education, but many countries do not provide specialized training to prepare them for their responsibilities; this is especially true in literacy and other out-of-school basic education activities. A broadening of outlook toward basic education will be a crucial prerequisite to the effective co-ordination of efforts among these many participants, and strengthening and developing capacities for planning and management at regional and local levels with a greater sharing of responsibilities will be necessary in many countries. Pre- and in-service training programmes for key personnel should be initiated, or strengthened where they do exist. Such training can be particularly useful in introducing administrative reforms and innovative management and supervisory techniques.

25. The technical services and mechanisms to collect, process and analyze data pertaining to basic education can be improved in all countries. This is an urgent task in many countries that have little reliable information and/or research on the basic learning needs of their people and on existing basic education activities. A country's information and knowledge base is vital in preparing and implementing a plan of action. One major implication of the focus on learning acquisition is that systems have to be developed and improved to assess the performance of individual learners and delivery mechanisms. Process and outcome assessment data should serve as the core of a management information system for basic education.

26. The quality and delivery of basic education can be enhanced through the judicious use of instructional technologies. Where such technologies are not now widely used, their introduction will require the selection and/or development of suitable technologies, acquisition of the necessary equipment and operating systems, and the recruitment or training of teachers and other educational personnel to work with them. The definition of a suitable technology varies by societal characteristics and will change rapidly over time as new technologies (educational radio and television, computers, and various audio-visual instructional devices) become less expensive and more adaptable to a range of environments. The use of modern technology can also improve the management of basic education. Each country may reexamine periodically its present and potential technological capacity in relation to its basic educational needs and resources.

1.5 MOBILIZING INFORMATION AND COMMUNICATION CHANNELS

27. New possibilities are emerging which already show a powerful impact on meeting basic learning needs, and it is clear that the educational potential of these new possibilities has barely been tapped. These new possibilities exist largely as a result of two converging forces, both recent by-products of the general development process. First, the quantity of information available in the world – much of it relevant to survival and basic well-being – is exponentially greater than that available only a few years ago, and the rate of its growth is accelerating. A synergistic effect occurs when important information is coupled with a second modern advance – the new capacity to communicate among the people of the world. The opportunity exists to harness this force and use it positively, consciously, and with design, in order to contribute to meeting defined learning needs.

1.6 BUILDING PARTNERSHIPS AND MOBILIZING RESOURCES

28. In designing the plan of action and creating a supportive policy environment for promoting basic education, maximum use of opportunities should be considered to expand existing collaborations and to bring together new partners: e.g., family and community organizations, non-governmental and other voluntary associations, teachers' unions, other professional groups, employers, the media, political parties, co-operatives, universities, research institutions, religious

bodies, as well as education authorities and other government departments and services (labour, agriculture, health, information, commerce, industry, defence, etc.). The human and organizational resources these domestic partners represent need to be effectively mobilized to play their parts in implementing the plan of action. Partnerships at the community level and at the intermediate and national levels should be encouraged; they can help harmonize activities, utilize resources more effectively, and mobilize additional financial and human resources where necessary.

29. Governments and their partners can analyze the current allocation and use of financial and other resources for education and training in different sectors to determine if additional support for basic education can be obtained by (i) improving efficiency, (ii) mobilizing additional sources of funding within and outside the government budget, and (iii) allocating funds within existing education and training budgets, taking into account efficiency and equity concerns. Countries where the total fiscal support for education is low need to explore the possibility of reallocating some public funds used for other purposes to basic education.

30. Assessing the resources actually or potentially available for basic education and comparing them to the budget estimates underlying the plan of action, can help identify possible inadequacies of resources that may affect the scheduling of planned activities over time or may require choices to be made. Countries that require external assistance to meet the basic learning needs of their people can use the resource assessment and plan of action as a basis for discussions with their international partners and for coordinating external funding.

31. The individual learners themselves constitute a vital human resource that needs to be mobilized. The demand for, and participation in, learning opportunities cannot simply be assumed, but must be actively encouraged. Potential learners need to see that the benefits of basic education activities exceed the costs the participants must bear, such as earnings foregone and reduced time available for community and household activities and for leisure. Women and girls, especially, may be deterred from taking full advantage of basic education opportunities because of reasons specific to individual cultures. Such barriers to participation may be overcome through the use of incentives and by programmes adapted to the local context and seen by the learners, their families and communities to be "productive activities". Also, learners tend to benefit more from education when they are partners in the instructional process, rather than treated simply as "inputs" or "beneficiaries". Attention to the issues of

12 Framework for Action

demand and participation will help assure that the learners' personal capacities are mobilized for education.

32. Family resources, including time and mutual support, are vital for the success of basic education activities. Families can be offered incentives and assistance to ensure that their resources are invested to enable all family members to benefit as fully and equitably as possible from basic education opportunities.

33. The preeminent role of teachers as well as of other educational personnel in providing quality basic education needs to be recognized and developed to optimize their contribution. This must entail measures to respect teachers' trade union rights and professional freedoms, and to improve their working conditions and status, notably in respect to their recruitment, initial and in-service training, remuneration and career development possibilities, as well as to allow teachers to fulfill their aspirations, social obligations, and ethical responsibilities.

34. In partnerships with school and community workers, libraries need to become a vital link in providing educational resources for all learners – pre-school through adulthood – in school and non-school settings. There is therefore a need to recognize libraries as invaluable information resources.

35. Community associations, co-operatives, religious bodies, and other non-governmental organizations also play important roles in supporting and in providing basic education. Their experience, expertise, energy and direct relationships with various constituencies are valuable resources for identifying and meeting basic learning needs. Their active involvement in partnerships for basic education should be promoted through policies and mechanisms that strengthen their capacities and recognize their autonomy.

2. PRIORITY ACTION AT REGIONAL LEVEL

36. Basic learning needs must be met through collaborative action within each country, but there are many forms of co-operation between countries with similar conditions and concerns that could, and do, assist in this endeavour. Regions have already developed plans, such as the Jakarta Plan of Action on Human Resources, adopted by ESCAP in 1988. By exchanging information and experience, pooling expertise, sharing facilities, and undertaking joint activities, several countries, working together, can increase their

resource base and lower costs to their mutual benefit. Such arrangements are often set up among neighboring countries (sub-regional), among all countries in a major geo-cultural region, or among countries sharing a common language or having cultural and commercial relations. Regional and international organizations often play an important role in facilitating such co-operation between countries. In the following discussion, all such arrangements are included in the term "regional". In general, existing regional partnerships will need to be strengthened and provided with the resources necessary for their effective functioning in helping countries meet the basic learning needs of their populations.

2.1 EXCHANGING INFORMATION, EXPERIENCE AND EXPERTISE

37. Various regional mechanisms, both intergovernmental and non-governmental, promote co-operation in education and training, health, agricultural development, research and information, communications, and in other fields relevant to meeting basic learning needs. Such mechanisms can be further developed in response to the evolving needs of their constituents. Among several possible examples are the four regional programmes established through UNESCO in the 1980s to support national efforts to achieve universal primary education and eliminate adult illiteracy:

- Major Project in the Field of Education in Latin America and the Caribbean;
- Regional Programme for the Eradication of Illiteracy in Africa;
- Asia-Pacific Programme of Education for All (APPEAL);
- Regional Programme for the Universalization and Renewal of Primary Education and the Eradication of Illiteracy in the Arab States by the Year 2000 (ARABUPEAL).

38. In addition to the technical and policy consultations organized in connection with these programmes, other existing mechanisms can be used for consulting on policy issues in basic education. The conferences of ministers of education organized by UNESCO and by several regional organizations, the regular sessions of the regional commissions of the United Nations, and certain trans-regional conferences organized by the Commonwealth Secretariat, CONFEMEN (standing conference of ministers of education of francophone

countries), the Organization of Economic Co-operation and Development (OECD), and the Islamic Educational, Scientific and Cultural Organization (ISESCO), could be used for this purpose as needs arise. In addition, numerous conferences and meetings organized by non-governmental bodies provide opportunities for professionals to share information and views on technical and policy issues. The conveners of these various conferences and meetings may consider ways of extending participation, where appropriate, to include representatives of other constituencies engaged in meeting basic learning needs.

39. Full advantage should be taken of opportunities to share media messages or programmes that can be exchanged among countries or collaboratively developed, especially where language and cultural similarities extend beyond political boundaries.

2.2 UNDERTAKING JOINT ACTIVITIES

40. There are many possible joint activities among countries in support of national efforts to implement action plans for basic education. Joint activities should be designed to exploit economies of scale and the comparative advantages of participating countries. Six areas where this form of regional collaboration seems particularly appropriate are: (i) training of key personnel, such as planners, managers, teacher educators, researchers, etc.; (ii) efforts to improve information collection and analysis; (iii) research; (iv) production of educational materials; (v) use of communication media to meet basic learning needs; and (vi) management and use of distance education services. Here, too, there are several existing mechanisms that could be utilized to foster such activities, including UNESCO's International Institute of Educational Planning and its networks of trainees and research as well as IBE's information network and the Unesco Institute for Education; the five networks for educational innovation operating under UNESCO's auspices; the research and review advisory groups (RRAGs) associated with the International Development Research Centre; the Commonwealth of Learning; the Asian Cultural Center for UNESCO; the participatory network established by the International Council for Adult Education; and the International Association for the Evaluation of Educational Achievement, which links major national research institutions in some 35 countries. Certain multilateral and bilateral development agencies that have accumulated valuable experience in one or more of these areas might be interested in participating in joint activities. The five United Nations regional

commissions could provide further support to such regional collaboration, especially by mobilizing policymakers to take appropriate action.

3. PRIORITY ACTION AT WORLD LEVEL

41. The world community has a well-established record of co-operation in education and development. However, international funding for education stagnated during the early 1980s; at the same time, many countries have been handicapped by growing debt burdens and economic relationships that channel their financial and human resources to wealthier countries. Because concern about the issues in basic education is shared by industrialized and developing countries alike, international co-operation can provide valuable support for national efforts and regional actions to implement the expanded vision of basic Education for All. Time, energy, and funding directed to basic education are perhaps the most profound investment in people and in the future of a country which can be made; there is a clear need and strong moral and economic argument for international solidarity to provide technical co-operation and financial assistance to countries that lack the resources to meet the basic learning needs of their populations.

3.1 COOPERATION WITHIN THE INTERNATIONAL CONTEXT

42. Meeting basic learning needs constitutes a common and universal human responsibility. The prospects for meeting basic learning needs around the world are determined in part by the dynamics of international relations and trade. With the current relaxation of tensions and the decreasing number of armed conflicts, there are now real possibilities to reduce the tremendous waste of military spending and shift those resources into socially useful areas, including basic education. The urgent task of meeting basic learning needs may require such a reallocation between sectors, and the world community and individual governments need to plan this conversion of resources for peaceful uses with courage and vision, and in a thoughtful and careful manner. Similarly, international measures to reduce or eliminate current imbalances in trade relations and to reduce debt burdens must be taken to enable many low-income countries to rebuild their own economies, releasing and retaining human and financial resources needed for development and for providing basic

education to their populations. Structural adjustment policies should protect appropriate funding levels for education.

3.2 ENHANCING NATIONAL CAPACITIES

43. International support should be provided, on request, to countries seeking to develop the national capacities needed for planning and managing basic education programmes and services (see section 1.4). Ultimate responsibility rests within each nation to design and manage its own programmes to meet the learning needs of all its population. International support could include training and institutional development in data collection, analysis and research, technological innovation, and educational methodologies. Management information systems and other modern management methods could also be introduced, with an emphasis on low and middle level managers. These capabilities will be even more in demand to support quality improvements in primary education and to introduce innovative out-of-school programmes. In addition to direct support to countries and institutions, international assistance can also be usefully channelled to support the activities of international, regional and other inter-country structures that organize joint research, training and information exchanges. The latter should be based on, and supported by, existing institutions and programmes, if need be improved and strengthened, rather than on the establishment of new structures. Support will be especially valuable for technical cooperation among developing countries, among whom both circumstances and resources available to respond to circumstances are often similar.

3.3 PROVIDING SUSTAINED LONG-TERM SUPPORT FOR NATIONAL AND REGIONAL ACTIONS

44. Meeting the basic learning needs of all people in all countries is obviously a long-term undertaking. This Framework provides guidelines for preparing national and subnational plans of action for the development of basic education through a long-term commitment of governments and their national partners to work together to reach the targets and achieve the objectives they set for themselves. International agencies and institutions, many of which are sponsors, co-sponsors, and associate sponsors of the World Conference on Education for All, should actively seek to plan together and sustain their long-term support for the kinds of national and regional actions

outlined in the preceding sections. In particular, the core sponsors of the Education for All initiative (UNDP, UNESCO, UNICEF, World Bank) affirm their commitments to supporting the priority areas for international action presented below and to making appropriate arrangements for meeting the objectives of Education for All, each acting within its mandate, special responsibilities, and decisions of its governing bodies. Given that UNESCO is the UN agency with a particular responsibility for education, it will give priority to implementing the *Framework for Action* and to facilitating provision of services needed for reinforced international co-ordination and co-operation.

45. Increased international funding is needed to help the less developed countries implement their own autonomous plans of action in line with the expanded vision of basic Education for All. Genuine partnerships characterized by co-operation and joint long-term commitments will accomplish more and provide the basis for a substantial increase in overall funding for this important sub-sector of education. Upon governments' request, multilateral and bilateral agencies should focus on supporting priority actions, particularly at the country level (see section 1), in areas such as the following:

- a. *The design or updating of national and subnational multisectoral plans of action* (see section 1.1), which will need to be elaborated very early in the 1990s. Both financial and technical assistance are needed by many developing countries, particularly in collecting and analyzing data, as well as in organizing domestic consultations.
- b. *National efforts and related inter-country co-operation to attain a satisfactory level of quality and relevance in primary education* (cf. sections 1.3 and 2 above). Experiences involving the participation of families, local communities, and non-governmental organizations in increasing the relevance and improving the quality of education could profitably be shared among countries.
- c. *The provision of universal primary education in the economically poorer countries.* International funding agencies should consider negotiating arrangements to provide long-term support, on a case-by-case basis, to help countries move toward universal primary education according to their timetable. The external agencies should examine current assistance practices in order to find ways of effectively assisting basic education programmes which do not require

capital- and technology-intensive assistance, but often need longer-term budgetary support. In this context, greater attention should be given to criteria for development co-operation in education to include more than mere economic considerations.

- d. *Programmes designed to meet the basic learning needs of disadvantaged groups, out-of-school youth, and adults with little or no access to basic learning opportunities.* All partners can share their experience and expertise in designing and implementing innovative measures and activities, and focus their funding for basic education on specific categories and groups (e.g., women, the rural poor, the disabled) to improve significantly the learning opportunities and conditions available for them.
- e. *Education programmes for women and girls.* These programmes should be designed to eliminate the social and cultural barriers which have discouraged or even excluded women and girls from benefits of regular education programmes, as well as to promote equal opportunities in all aspects of their lives.
- f. *Education programmes for refugees.* The programmes run by such organizations as the United Nations High Commission for Refugees (UNHCR) and the United Nations Relief and Works Agency for Palestine (UNRWA) need more substantial and reliable long-term financial support for this recognized international responsibility. Where countries of refuge need international financial and technical assistance to cope with the basic needs of refugees, including their learning needs, the international community can help to share this burden through increased cooperation. The world community will also endeavour to ensure that people under occupation or displaced by war and other calamities continue to have access to basic education programmes that preserve their cultural identity.
- g. *Basic education programmes of all kinds in countries with high rates of illiteracy (as in sub-Saharan Africa) and with large illiterate populations (as in South Asia).* Substantial assistance will be needed to reduce significantly the world's large number of illiterate adults.
- h. *Capacity building for research and planning and the experimentation of small-scale innovations.* The success of Educa-

tion for All actions will ultimately be determined by the capacity of each country to design and implement programs that reflect national conditions. A strengthened knowledge base nourished by research findings and the lessons of experiments and innovations as well as the availability of competent educational planners will be essential in this respect.

46. The coordination of external funding for education is an area of shared responsibility at country level, in which host governments need to take the lead to ensure the efficient use of resources in accordance with their priorities. Development funding agencies should explore innovative and more flexible modalities of cooperation in consultation with the governments and institutions with which they work and co-operate in regional initiatives, such as the Task Force of Donors to African Education. Other forums need to be developed in which funding agencies and developing countries can collaborate in the design of inter-country projects and discuss general issues relating to financial assistance.

3.4 CONSULTATIONS ON POLICY ISSUES

47. Existing channels of communication and forums for consultation among the many partners involved in meeting basic learning needs should be fully utilized in the 1990s to maintain and extend the international consensus underlying this *Framework for Action*. Some channels and forums, such as the biannual International Conference on Education, operate globally, while others focus on particular regions or groups of countries or categories of partners. Insofar as possible, organizers should seek to coordinate these consultations and share results.

48. Moreover, in order to maintain and expand the Education for All initiative, the international community will need to make appropriate arrangements, which will ensure co-operation among the interested agencies using the existing mechanisms insofar as possible: (i) to continue advocacy of basic Education for All, building on the momentum generated by the World Conference; (ii) to facilitate sharing information on the progress made in achieving basic education targets set by countries for themselves and on the resources and organizational requirements for successful initiatives; (iii) to encourage new partners to join this global endeavor; and (iv) to ensure that all partners are fully aware of the importance of maintaining strong support for basic education.

INDICATIVE PHASING OF IMPLEMENTATION FOR THE 1990S

49. Each country, in determining its own intermediate goals and targets and in designing its plan of action for achieving them, will, in the process, establish a timetable to harmonize and schedule specific activities. Similarly, regional and international action will need to be scheduled to help countries meet their targets on time. The following general schedule suggests an indicative phasing during the 1990s; of course, certain phases may need to overlap and the dates indicated will need to be adapted to individual country and organizational contexts.

1. Governments and organizations set specific targets and complete or update their plans of action to meet basic learning needs (cf. section 1.1); take measures to create a supportive policy environment (1.2); devise policies to improve the relevance, quality, equity and efficiency of basic education services and programmes (1.3); design the means to adapt information and communication media to meet basic learning needs (1.4) and mobilize resources and establish operational partnerships (1.6). International partners assist countries, through direct support and through regional co-operation, to complete this preparatory stage. (1990-1991)
2. Development agencies establish policies and plans for the 1990s, in line with their commitments to sustained, long-term support for national and regional actions and increase their financial and technical assistance to basic education accordingly (3.3). All partners strengthen and use relevant existing mechanisms for consultation and co-operation and establish procedures for monitoring progress at regional and international levels. (1990-1993)
3. First stage of implementation of plans of action: national coordinating bodies monitor implementation and propose appropriate adjustments to plans. Regional and international supporting actions are carried out. (1990-1995)
4. Governments and organizations undertake mid-term evaluation of the implementation of their respective plans and adjust them as needed. Governments, organizations and development agencies undertake comprehensive policy reviews at regional and global levels. (1995-1996)

- 5. Second stage of implementation of plans of action and of supporting action at regional and international levels. Development agencies adjust their plans as necessary and increase their assistance to basic education accordingly. (1996-2000)
- 6. Governments, organizations and development agencies evaluate achievements and undertake comprehensive policy review at regional and global levels. (2000-2001)

50. There will never be a better time to renew commitment to the inevitable and long-term effort to meet the basic learning needs of all children, youth and adults. This effort will require a much greater and wiser investment of resources in basic education and training than ever before, but benefits will begin accruing immediately and will extend well into the future – where the global challenges of today will be met, in good measure, by the world community's commitment and perseverance in attaining its goal of education for all.

FOR ADDITIONAL COPIES AND INFORMATION:

**WCEFA Liaison
ADG/Education
UNESCO
7, Place de Fontenoy
Paris 75700, France**

**WCEFA Liaison
Bureau of Programme
& Policy Evaluation
UNDP
One, United Nations Plaza
New York, NY 10017, USA**

**WCEFA Liaison
Programme Division
UNICEF
Three, United Nations Plaza
New York, NY 10017, USA**

**WCEFA Liaison
Population & Human Resources
Department
WORLD BANK
1818 H Street N.W.
Washington, DC 20433, USA**

เอกสารฉบับนี้ขอเพิ่มเติมได้ที่
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ถนนสุขุมวิท กทม. 10300
